

C:\Users\Plazma\Desktop\A\Allen_Woody-Bez_peri.PDB

PDB Name: Bez_peri.txt
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 23.6.2003
Modification Date: 23.6.2003
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Woody Allen

Bez peří

"Naděje - ta má peří..."
EMILY DICKINSONOVÁ

Výbor z Allenových zápisníků
(Výňatky z dosud tajného soukromého deníku Woodyho Allena. Deník bude vydán posmrtně, anebo po autorově smrti, podle toho, k čemu dojde dříve.)

Dočkat se rána je stále těžší. Včera večer jsem byl nesvůj. Zdálo se mi, že nějací lidé chtějí vniknout ke mně do pokoje a umýt mi hlavu. Ale proč? Představoval jsem si, že vidím podezřelé stíny, a ve tři ráno se prádlo přehozené přes židli začalo podobat císaři Vilémovi na kolečkových bruslích. Když jsem konečně usnul, zase jsem měl ten ohavný sen, ve kterém si nějaký svišť chce přivlastnit mou cenu v tombole. Zoufalství.

Myslím, že mé souchotiny se zhoršily. Astma taky. Sípání mě téměř neopouští a stále častěji se mi motá hlava. Mám prudké záchvaty dusnosti a omdlávám. Můj pokoj je vlhký, mám ustavičně zimmici a buší mi srdce. Taky jsem si všiml, že mi došly ubrousky. Copak to nikdy neskončí?

Námět na povídku: Jistý muž se probudí a zjistí, že z jeho papouška udělali ministra zemědělství. Mučí jej žárlivost a zastřelí se. Naneštěstí vlastní pistolí, ze které vyletí vlaječka s nápisem "Prásk". Vlaječka mu vypíchne oko a on nadále žije jako napravená lidská bytost, kterou konečně těší prosté radovánky, například práce na poli či posedávání na pumpičce.

Myšlenka: Proč člověk zabíjí? Kvůli potravě. A nejenom potravě. Často je nutný i nápoj.

Mám si vzít W.? Jestli mi nesdělí ostatní písmena svého jména, tak ne. A co její kariéra? Jak mohu po tak krásné ženě chtít, aby se vzdala derby na kolečkových bruslích? To rozhodování...

Opět jsem se pokusil spáchat sebevraždu. Tentokrát jsem si navlhčil nos a strčil jej do zástrčky. Naneštěstí nastal zkrat a pouze jsem vykopl ledničku. Stále posedlý myšlenkou na smrt, ustavičně přemítám. Jestlipak je posmrtný život? Pokud ano, rozmění mi tam dvacku?

Dnes jsem na pohřbu potkal bratra. Neviděli jsme se patnáct let, ale jako obvykle vytáhl prasečí měchýř a bouchal mě s ním do hlavy. Po té dlouhé době mu lépe rozumím. Konečně mi došla jeho poznámka, že jsem "odpudivý hmyz, vhodný leda k vyhubení". Řekl to spíš ze soucitu než hněvu. Je pravda, že byl vždycky chytřejší než já - duchaplnější, kulturnější, vzdělanější. Proč pořád dělá u McDonalda, to je mi záhadou.

Námět na povídku: Nějací bobři obsadí Carnegie Hall a hrají Vojceka. (Velké téma. Jakou to bude mít stavbu?)

Bože, proč se cítím tak provinile? Je to tím, že jsem nenáviděl svého otce? Nejspíš to bylo kvůli tomu telecímu po italsku. No proč je měl v peněžence? Kdybych ho byl poslechl, živil bych se formováním klobouků. Stále jej slyším: "Formovat klobouky - to je to pravé." Vybavuji si, jak reagoval, když jsem mu řekl, že chci psát. "Ty budeš psát, leda když si k tomu přizveš sovu." Dodnes netuším, co tím myslel. Takový smutný člověk! Když v divadle Lyceum dávali mou první hru, Cystu pro Guse, přišel na premiéru ve fraku a plynové masce.

Dnes jsem viděl rudozlatý západ slunce a pomyslel si: "Jak jsem bezvýznamný!" To jsem si ovšem myslel i včera, a to

pršelo. Zhnusel sám sebou, znovu jsem uvažoval o sebevraždě. Tentokrát bych mohl zhluboka dýchat poblíž pojišťovaka.

Povídka: Jistý muž se ráno probudí a zjistí, že se proměnil ve své ortopedické vložky. (Tuto ideu lze využít na mnoha rovinách. Po stránce psychologické je kvintesencí Freudova žáka Krugera, jenž objevil sexualitu ve slanině.)

Jak se ta Emily Dickinsonová mýlila! Naděje přece žádné peří nemá. Z toho opeřence se vyklubal můj synovec. Musím ho vzít k odbornému lékaři v Curychu.

Zruším zasnoubení s W. Nechápe mou tvorbu. Včera večer mi řekla, že moje Kritika metafyzické reality jí připomíná Letiště. Pohádali jsme se a ona zase začala o dětech. Přesvědčil jsem ji, že by byly příliš mladé.

Věřím v Boha? Věřil jsem do matčiny nehody. Upadla na sekanou, a ta jí propíchla slezinu. Matka proležela měsíce v bezvědomí. Nemohla nic dělat, tak jen zpívala píseň "Granada" imaginárnímu slanečkovi. Proč byla tato žena v nejlepších letech takto postižena - snad proto, že se v mládí vzepřela konvencím a vdávala se s hnědým papírovým pytlíkem na hlavě? A jak mám věřit v Boha, když mně minulý týden uvízl jazyk ve válci elektrického psacího stroje? Sužují mne pochybnosti. Co když je všechno iluze a nic neexistuje? V tom případě jsem za ten koberec zaplatil přemrštěnou sumu. Kdyby mi aspoň Bůh dal jasné znamení! Třeba kdyby ve švýcarské bance uložil větší částku na mé jméno.

Na kávě s Mělnickém. Vyprávěl mi o svém nápadu. Všichni vládní činitelé by se oblékali jako slepice.

Námět na hru: Postava, jejíž předlohou je můj otec, ale ne s tak velkým palcem u nohy. Pošlou ho na Sorbonnu studovat harmoniku. Nakonec umře, aniž by uskutečnil svůj jediný sen - sedět až po pás v omáčce. (Představuji si oslnivý závěr druhého dějství, kdy dva trpaslíci objeví utřatou hlavu v zásilce míčů na odbíjenou.)

Při dnešní odpolední procházce mne napadly další morbidní myšlenky. Co mi na smrti tolik vadí? Asi že tak dlouho trvá. Melnick tvrdí, že duše je nesmrtelná a žije dál i poté, co tělo odpadne, ale jestliže má duše bude existovat bez mého těla, jsem si jist, že na mně všechno oblečení bude viset. No co...

Nakonec jsem se s W. nemusel rozejít, protože mi popřálo štěstí a W. utekla do Finska s profesionální cirkusovou zrudou. Je to tak asi lepší, i když jsem zase dostal záchvat, při kterém kašlu ušima.

Včera večer jsem spálil všechny své hry a básně. Právě když jsem páčil Temného tučňáka, své mistrovské dílo, oheň se ironií osudu rozšířil po místnosti a nyní mne soudně stíhají jacísi pánové Pinchuck a Schlosser. Kierkegaard měl pravdu.

Zamyšlení nad parapsychickými jevy

Nemůže být pochyb o tom, že neviditelný svět existuje. Problém je, jak daleko je to ze středu města a do kdy mají otevřeno. Nevysvětlitelné události se dějí neustále. Jeden člověk vidí duchy. Jiný slyší hlasy. Třetí se probudí a zjistí, že běhá v parku. Kdo z nás někdy v životě nepocítil na zátylku ledově studenou ruku, když byl právě sám doma? (Díkybohu, já ne, ale jsou tací.) Co se skrývá za těmito zážitky? Anebo před nimi, když už jsme u toho? Je pravda, že někteří lidé dokáží předvídat budoucnost nebo komunikovat s duchy? A je po smrti pořád ještě možné se vysprchovat?

Všechny tyto otázky o parapsychických jevech jsou naštěstí zodpovězeny v právě vydávané knize Baf! od doktora Osgooda Mulforda Twelga, známého parapsychologa a profesora ektoplazmy na Kolumbijské univerzitě. Doktor Twelge uspořádal pozoruhodnou historii nadpřirozených událostí, která pokrývá celý rozsah parapsychických jevů, od přenosu myšlenek až k bizarnímu zážitku dvou bratrů bydlících na protilehlých místech zeměkoule, z nichž jeden se vykoupal a druhý byl najednou čistý. Následují ukázky nejslavnějších případů doktora Twelga i s jeho komentářem.

Zjevení

16. března 1882 se pan J. C. Dubbs probudil uprostřed noci a spatřil svého bratra Amose, který zemřel před čtrnácti lety, jak sedí v patách postele a škube husu. Dubbs se bratra zeptal, co tu pohledává, a bratr mu řekl, ať si nedělá starosti, že je mrtvý a je ve městě jenom na víkend. Dubbs se bratra zeptal, jaké je to "na onom světě", a bratr řekl, že je to trochu jako v Clevelandu. Řekl, že se vrátil, aby předal Dubbsovi zprávu, která zněla, že nosit k tmavomodrému obleku proužkované ponožky je velký omyl. V té chvíli vstoupila služka a spatřila Dubbse, jak mluví s "beztvarou, mléčnou mlhovinou", která prý připomínala Amose Dubbse, až na to, že vypadala trochu líp. Nakonec duch vyzval Dubbse, ať si s ním zazpívá árii z Fausta, kterou oba přednesli s velkým zanícením. Když začalo svítat, prošel duch stěnou, a Dubbs, ve snaze ho následovat, si rozbil nos.

Toto se zdá být klasický případ fenoménu zjevení, a pokud se Dubbsovi dá věřit, vrátil se duch znovu, načež paní Dubbsová vzlétna ze židle, vznášela se dvacet minut nad jídelním stolem a pak spadla do omáčky. Je zajímavé, že duchové mají tendenci provádět neplechy, kterou A. F. Childe, britský mystik připisuje jejich výraznému komplexu méněcennosti z toho, že jsou mrtví. "Zjevení" jsou často spojována s osobami, jejichž skon byl neobvyklý. Například

Amos Dubbs zemřel za tajemných okolností, když ho jeden farmář omylem zasel mezi turíny.

Bloudění duší

Pan Albert Sykes líčí následující zážitek: Seděl jsem s přáteli a pojídali jsme sušenky, když vtom jsem náhle ucítil, jak má duše opouští mé tělo a jde si zatelefonovat. Z nějakého důvodu zavolala Moscovitzovu laminátovou společnost. Pak se má duše vrátila do mého těla a seděla tam asi tak dvacet minut, doufajíc, že nikdo nenavrhně, aby se hrály šarády. Když se téma rozhovoru přeneslo na investiční fondy, zmizela duše znovu a začala se toulat po městě. Jsem si jistý, že se šla podívat na Sochu svobody a pak navštívila veřejnou nahrávku rozhlasové show v Radio City Music Hall. Potom zašla do Bennyho biftekové restaurace a udělala tam účet za šedesát osm dolarů. Pak se moje duše rozhodla vrátit do mého těla, ale za živého boha nemohla sehnat taxík. Nakonec se vydala po Páté avenuí a přišla domů právě včas na půlnoční zprávy. Poznal jsem, že se mi vrací do těla, protože jsem pocítil náhlý závan chladu a pak najednou nějaký hlas řekl: "Jsem zpátky. Podal bys mi ty rozinky?"

Tento jev se mi od té doby přihodil několikrát. Jednou moje duše odjela na víkend do Miami a jednou ji zatklí v obchodním domě Macy, když nezaplatila za kravatu. Počtvrté naopak moje tělo opustilo mou duši, ale zašlo si jen na masáž a hned se zas vrátilo.

Bloudění duší bylo velice běžné kolem roku 1910, kdy se údajně velký počet "duší" toulal bezcílně po Indii a hledal americký konzulát. Tento jev je velice podobný proměnění, tedy procesu, v němž se nějaká osoba náhle odhmotní a zhmotní se na úplně jiném místě světa. Není to špatný způsob, jak cestovat, i když se obvykle musí čekat půl hodiny na zavazadla. Nejúžasnější případ proměnění se přihodil siru Arthurovi Nurneyovi, který zmizel se slyšitelným mlasknutím, právě když se koupal, a náhle se objevil v houslové sekci Vídeňské filharmonie. Zůstal tam jako první houslista sedmadvacet let, přestože uměl zahrát jedině "Kočka leze dírou", a zmizel náhle jednoho dne uprostřed Mozartovy symfonie "Jupiter", načež se ocitl v posteli s Winstonem Churchillem.

Předtuchy

Pan Fenton Allentuck popisuje následující prorocký sen: Šel jsem spát o půlnoci a zdálo se mi, že hraju karty s talířem pažitky. Náhle se sen změnil a já spatřil svého dědečka, jak se na něj řítí nákladák uprostřed ulice, kde dědeček tančil valčík s krejčovskou pannou. Pokoušel jsem se vykřiknout, ale když jsem otevřel ústa, ozvala se jen zvonkohra a nákladní auto mého dědečka přejelo.

Probudil jsem se celý zpocený, rozběhl se do dědečkova domu a zeptal se ho, jestli má v úmyslu jít tančit valčík s krejčovskou pannou. Dědeček řekl, že samozřejmě ne, i když uvažuje o tom, že se převleče za pasáčka, aby obelstil nepřátele. Ulevilo se mi a vrátil jsem se domů, ale později jsem se dozvěděl, že dědeček uklouzl na obloženém chlebičku s kuřetem a spadl z jednoho staršího newyorského mrakodrapu, patřícímu firmě Chrysler.

Prorocké sny jsou příliš běžné, než aby se daly odbýt jako pouhá shoda okolností. V tomto případě sní muž o smrti příbuzného, ke které skutečně dojde. Každý takové štěstí nemá. J. Martinezovi z Kennebunkportu ve státu Maine se zdálo o tom, že vyhrál na dostizích. Když se probudil, zjistil, že pluje v posteli na širém moři.

Trans

Sir Hugh Swiggles, známý skeptik, líčí zajímavý zážitek ze seance: Navštívili jsme domov madam Reynaudové, která je věhlasným médiem. Bylo nám řečeno, abychom se posadili kolem stolu a vzali se za ruce. Panu Weksovi se pořád chtělo smát a madam Reynaudová ho vzala po hlavě spiritistickou tabulkou. Zhaslo světlo a madam Reynaudová se pokusila spojit s manželem paní Marpleové, který zemřel v opeře, když se mu vznítily plnovous. Následuje doslovný přepis:

PANÍ MARPLEOVÁ: Co vidíte?

MÉDIUM: Vidím muže s modrými očima a šaškovským kloboučkem.

PANÍ MARPLEOVÁ: To je můj manžel!

MÉDIUM: Jmenuje se... Robert. Ne... Richard...

PANÍ MARPLEOVÁ: Quincy.

MÉDIUM: Quincy! Ano, to je ono!

PANÍ MARPLEOVÁ: Co ještě vidíte?

MÉDIUM: Je holohlavý, ale obvykle má hlavu pokrytou listím, aby si toho nikdo nevšiml.

PANÍ MARPLEOVÁ: Ano! To je přesné!

MÉDIUM: Z nějakého důvodu drží předmět... vepřovou kýtu.

PANÍ MARPLEOVÁ: Tu jsem mu dala k výročí sňatku! Můžete ho přimět, aby promluvil?

MÉDIUM: Promluv, duchu. Mluv.

QUINCY: Claire, tady Quincy.

PANÍ MARPLEOVÁ: Ach Quincy! Quincy!

QUINCY: Jak dlouho se nechává kuře v troubě, když ho chce upéct?

PANÍ MARPLEOVÁ: Ten hlas! Je to on!

MÉDIUM: Všichni se soustředte.

PANÍ MARPLEOVÁ: Quincy, zacházejí tam s tebou slušně?

QUINCY: Ujde to, až na to, že trvá čtyři dny, než my tu vyčistíme šaty.

PANÍ MARPLEOVÁ: Quincy, stýská se ti po mně?

QUINCY: Co? Ach, ech, jasně. Jasně, holka. Už musím běžet...

MÉDIUM: Ztrácím ho. Mizí mi...

Tato seance podle mého názoru vyhovovala nejprísnějším požadavkům věrohodnosti, s nepatrnou výjimkou gramofonu, který byl nalezen pod šaty madam Reynaudové.

Nemůže být pochyb o tom, že určité události, zaznamenané při seancích, se opravdu staly. Kdo by si nepamatoval na slavnou příhodu u Sybil Serenské, když její zlatá rybka zazpívala "Mám rytmus v těle" - oblíbenou melodii jejího nedávno zesnulého synovce? Ale spojení s mrtvými je přinejlepším obtížné, protože většina zesnulých odmítá mluvit, a ti, kteří mluví, dělají strašně drahoty, než se dostanou k věci. Autor na vlastní oči skutečně viděl stůl, jak se zvedá ze země, a doktor Joshua Fleagle z Harvardské univerzity se zúčastnil seance, kde se stůl nejen zvedl, ale omluvil se a odešel nahoru spát.

Jasnovidectví

Jedním z nejzáhadnějších případů jasnovidectví je případ věhlasného řeckého média Achilla Londose. Londos si uvědomil, že má "zvláštní schopnost" už v deseti letech, když dokázal pouze tím, že se vleže v posteli soustředoval, vyrazit svému otci falešný chrup z úst. Když byl manžel sosusedky tři týdny nezvěstný, Londos poradil, aby se podívali do trouby, kde byl muž nalezen, jak plete svetr. Londos se dokázal soustředit na tvář nějaké osoby a vyvolat její podobu na svítku obyčejného barevného kinofilmu, i když se mu zřejmě nikdy nepodařilo někoho přimět, aby se na snímku usmíval.

V roce 1964 byl povolán, aby pomáhal policii v pátrání po düsseldorfském škrtiči, zločinci, který na prsou oběti vždy zanechával pečenou tresku. Londos jenom přičichl ke kapesníku a dovedl policii k Siegfriedu Lenzovi, údržbáři ve škole pro nedoslýchavé krocany. Lenz přiznal, že je oním škrtičem, a slušně požádal, aby mu vrátili kapesník.

Londos je jen jedním z mnoha lidí s nadpřirozenými schopnostmi. C. N. Jerome, médium z Newportu ve státu Rhode Island, tvrdí, že dokáže uhodnout jakoukoli kartu, kterou si myslí veverka.

Předpovědi

Konečně se dostáváme k Aristonidovi, hraběti ze šestnáctého století, jehož předpovědi dodnes ohromují a matou i ty největší skeptiky. Typickými příklady jsou:

"Dva národy budou válčit, ale jen jeden vyhraje." (Odborníci se domnívají, že se pravděpodobně jedná o rusko-japonskou válku 1904-1905 - neuvěřitelná jasnozřivost, uvažíme-li, že tato předpověď byla učiněna v roce 1540.)

"Jeden člověk v Istanbulu si dá vyčistit klobouk, kterýž bude zničen."

(V roce 1860 si Abu Hamid, vojevůdce Otomanské říše, poslal brigády do čistírny, odkud se vrátila s fleky.)

"Vidím velkého ducha, který jednoho dne vynalezne pro lidstvo kus oděvu, jenž se bude nosit přes kalhoty jako ochrana při vaření. Bude se mu říkat zastará nebo záděra."

(Aristonidis měl samozřejmě na mysli zástěru.)

"Ve Francii se vynoří velký vůdce. Bude velmi malý a způsobí obrovskou kalamitu."

(Tato předpověď se týkala buď Napoleona, nebo Marcela Lumeta, trpaslíka z osmnáctého století, který zosnoval spiknutí za účelem pomazání Voltaira béarnaiskou omáčkou.)

"V Novém světě vznikne místo jménem Kalifornie a člověk jménem Woody Allen se proslaví."

(Nepotřebuje vysvětlení.)

Průvodce některými méně známými balety

Dimitrij

Děj začíná v lunaparku. Na scéně jsou stánky s občerstvením a různé atrakce. Množství lidí v pestrých úborech se smíchem tančí za doprovodu fléten a dřevěných dechových nástrojů. Trombony hrají v mollové tónině a naznačují tím, že občerstvení brzy dojde a všichni zemřou.

Po lunaparku se bezcílně prochází krásná Nataša. Je smutná, protože otce jí poslali bojovat do Chartúmu, a tam žádná válka není. Natašu sleduje mladý student Leonid, který se jí ostýchá oslovit, ale každý večer jí za dveřmi nechává míchaný zeleninový salát. Natašu dar dojímat a přeje si dárce poznat, hlavně proto, že nesnáší obyčejnou zálivku a radši by rokfórovou.

K seznámení těchto dvou dochází náhodou. Leonid se pokouší napsat Nataše milostný dopis a vypadne přitom z ruského kola. Nataša mu pomůže na nohy a zatančí si s ním pas de deux. Pak se na ni Leonid snaží udělat dojem - poulí oči, až jej musí odvést na ošetřovnu. Leonid vyslovuje hlubokou omluvu a navrhne Nataše, aby zašli na loutkové divadlo do stanu č. 5. Toto pozvání utvrdí Natašu v názoru, že jedná s idiotem.

Loutkové představení je však okouzující a velká šprýmovná loutka zvaná Dimitrij se do Nataši zamiluje. Ta si uvědomí, že ačkoliv je Dimitrij pouze z pilin, má duši. Když jí navrhne, aby se ubytovali v hotelu pod jménem pan John Doe s chotí, vzruší ji to. Tančí spolu pas de deux, přestože ona právě jedno pas de deux odtančila a potí se jako prase. Nataša vyzná Dimitrijovi lásku a přísahá, že budou stále spolu, i když pán, který ho vodí na nitkách, bude muset spát na přistýlce v obýváku.

Leonid, rozhořčen, že dostal kopačky kvůli loutce, Dimitrije zastřelí. Ten nezemře, ale zjeví se na střeše obchodní banky a povýšeně tam popíjí nosní kapky. V ději nastává zmatek a všichni zajasají, když Nataša utrpí lebeční frakturu.

Obět

Melodická předejhra líčí vztah člověka k zemi a proč v ní člověk obvykle skončí. Opona se zvedá a odhaluje širou neobdělávanou pustinu, ne nepodobnou jistým částem New Jersey. Muži a ženy posedávají v oddělených skupinkách. Pak se pustí do tance, ale netuší proč, tak si zase sednou. Po chvíli vstoupí mladý muž v nejlepších letech a zatančí chvalozpěv na oheň. Náhle se ukáže, že on sám hoří. Je uhašen a odplíží se. Na jevišti zavládne tma a Člověk vzývá Přírodu. Při tomto strhujícím střetnutí je Příroda kousnuta do boku, načež dalšího půl roku teplota nevystoupí nad třináct stupňů Fahrenheitů.

Začíná druhá scéna a faro nikde, i když už je konec srpna a nikdo s jistotou neví, kdy posunout čas na hodinách. Kmenová členové obecní rady se shromáždí a rozhodnou popohnat Přírodu obětováním dívky. Vyberou jednu pannu. Do tří hodin se má hlásit na předměstí, kde se údajně budou péct buřty. Když tam děvče večer dorazí, ptá se, kde jsou ty buřty. Členové představenstva jí přikážou, aby se utančila k smrti. Dívka jímavě žadoní o milost a tvrdí, že tak dobrá tanečnice není. Vesničani trvají na svém, hudba neúprosně nabírá tempo, dívka se divoce točí a dosáhne takové odstředivé síly, až se jí po fotbalovém hřišti rozletí plomby. Všichni jásají, leč předčasně, neboť nejenže se nedostaví Jaro, ale dva činitelé dostanou předvolání kvůli poštovním podvodům.

Čáry

Předejhra zahajují žestě v radostném rozletu, zatímco basy nás tlumeně varují: "Neposlouchejte žestě. Co ksakru nějaký žestě můžou vědět?" Zvedá se opona a spatříme palác prince Zikmunda, skvostný ve své nádheře a s levnou činží. Princ slaví jednadvacáté narozeniny, ale rozbalování dárků jej sklíčuje, neboť ve většině balíčků je pyžamo. Staří přátelé mu jeden po druhém vzdávají hold a on je zdraví podáním ruky nebo herdou do zad, podle toho, jak jsou k němu otočení. Zavzpomíná si s Wolfschmidtem, svým nejstarším přítelem, a oba přísahají, že když jeden z nich zplešatí, druhý bude nosit přičesek. Sbor se roztančí při chystání lovu, načež se Zikmund zeptá: "Jaký lov?" Nikdo si není zcela jist, ale radovánky již zašly příliš daleko, a když dojde na placení, všichni se zlobí.

Zikmund, znuděný životem, odtančí k jezeru, kde čtyřicet minut zírá na svůj dokonalý obraz a má vztek, že si nevzal věci na holení. Náhle zaslechne třepot křídel a v měsíčním světle zahlédne hejno labutí. Labutě zahnou první cestou doprava a zamíří k princovi. Zikmund užasne, neboť jejich vůdkyně je napůl labuť, napůl žena - naneštěstí podlé. Labuť Zikmunda okouzlí a ten si dává pozor, aby nevyprávěl vtipy o drůbeži. Tančí spolu pas de deux, dokud si Zikmund nenamůže záda. Labuť žena Yveta Zikmundovi poví, že ji začaroval kouzelník Von Epps a že jí její vzhled téměř znemožňuje vzít si půjčku v bance. V obzvlášť náročném sólu vysvětluje tanečním jazykem, že její případný milý ji zbaví Von Eppsovy klatby jen tehdy, zapíše-li se do kurzu pro sekretářky a naučí se těsnopis. To se Zikmundovi hnusí, ale odpřisáhne, že tak učiní. Náhle se zjeví Von Epps v podobě prádla z předchozího dne a nechá Yvetu zmizet. Konec prvního dějství.

Druhé jednání začíná o týden později. Princ si má brát Justinu, na kterou úplně zapomněl. Zikmundem zmítají dvojaké pocity, neboť stále miluje labutí ženu, ale Justina je také velmi krásná a nemá žádné markantní vady, například peří či zobák. Justina kolem Zikmunda svůdně tančí a on přemítá, zda se oženit, anebo najít Yvetu a zjistit, jestli by doktoři něco nevymysleli. Zařinčí činely a vstoupí kouzelník Von Epps. Na svatbu ho sice nezvali, ale on slibuje, že toho moc nesní. Rozzuřený Zikmund tasí meč a bodne Von Eppse do srdce, což na slavnost vrhne stín. Zikmundova matka přikáže kuchaři, aby s hovězí pečení pár minut počkal.

Wolfschmidt, pověřen Zikmundem, mezitím nalezl nezvěstnou Yvetu. "Nebyla to taková fuška," vysvětluje, "poněvadž kolik se tak po Hamburku potlouká položen pololabutí?" Přes Justininy úpěnlivé prosby Zikmund spěchá za Yvetou. Justina běží za ním a políbí jej. Orchestr spustí v mollové tónině a diváci si uvědomí, že Zikmund má trikot naruby. Yveta štká a vysvětluje, že čáry ztratí moc, jen když zemře. V jedné z nejímavějších a nejkrásnějších pasáží v dějinách baletu naběhne hlavou do zdi. Zikmund přihlíží její proměně z mrtvé labutě v mrtvou ženu a uvědomí si, jak může být život sladkobolný, obzvlášť pro ptačtvo. Z žalu se rozhodne jít za ní a po procítěném truchlivém tanci spolkne činku.

Predátoři

Tento proslulý elektronický balet je patrně nejdramatičtější moderním tanečním dílem. Začíná předejrou zkomponovanou ze současných zvuků. Slyšíme hluk z ulice, tikající hodiny a trpaslíka, hrajícího na hřeben a hedvábný papír "Hora Staccato". Opona se zvedá, jeviště je prázdné. Několik minut se nic neděje. Po chvíli opona spadne a následuje přestávka.

Úvodem druhého dějství vtančí na ztichlou scénu několik mládenců. Předstírají, že jsou hmyz. Jejich vůdcem je moucha domácí, ostatní se podobají různým zahradním škůdcům. Vlní se v rytmu nelibozvučné hudby, pátrající po obrovském rohliku s máslem, jenž se posléze zjeví vzadu. Chystají se jej sníst, ale vtom je přeruší procesí žen, nesoucích velký sprej s prostředkem na hubení hmyzu. Muže zachvátí panika a pokoušejí se uniknout, ale ženy je strčí do klecí a nedají jim nic ke čtení. Ženy orgiasticky křepčí kolem klecí a hodlají sámečky pozřít, hned jak seženou sójovou omáčku. Hotoví se k večeři, přičemž jedna dívka si povšimne sklíčeného samečka s pokleslými tykadly. Přitahuje ji a zvolna se s ním roztančí za doprovodu lesních rohů. On jí přitom šeptá: "Nesněž mě." Zamilují se a pracně plánují svatební let, jenže ona si to pak rozmyslí, samečka sežere a radši se nastěhuje ke kamarádce.

Den ze života laně

Slyšíme nesnesitelně libou hudbu, opona se zvedá a spatříme les za letního odpoledne. Přitančí koloušek a beze spěchu okusuje lístečky. Lenošně se toulá mlázím. Po chvíli začne kašlat a padne mrtev.

Nalezené rukopisy

Učenci si vybaví, že před několika lety jakýsi pastevec, který se potuloval poblíž Akabského zálivu, narazil na jeskyni, v níž bylo několik hliněných nádob a dva lístky na lední revue. V nádobách se našlo šest pergamenových svitků, popsaných nesrozumitelným starodávným písmem. Pastevec je při své nevzdělanosti prodal muzeu, kus za 750 000 dolarů. Po dvou letech se nádoby objevily v jedné filadelfské zastávce. Po roce se i pastevec objevil v jedné filadelfské zastávce, ale nikdo si nevzvedl ani jej, ani ty nádoby.

Jako datum původu svitků archeologové původně určili rok 4000 před Kristem, tedy krátce po masakru Izraelitů jejich dobrodinci. Písmo je směsí sumerštiny, aramejštiny a babylonštiny. Zdá se, že rukopisy zhotovil buď jeden člověk během dlouhého údobí, anebo několik lidí, kteří měli dohromady jeden oblek. Pravost svitků se v současné době jeví jako značně pochybná, obzvlášť vzhledem k opakovanému výskytu slova "trabant", a některé fragmenty, které se již podařilo přeložit, pojednávají o známých náboženských tématech způsobem nadmíru problematickým. Archeolog A. H. Bauer nicméně poznamenal, že ačkoli fragmenty vypadají jako naprostý podvrh, jedná se patrně o největší archeologický nález v dějinách, s výjimkou objevení jeho ztracených manžetových knoflíčků v jedné jeruzalémské hrobce. Následují přeložené fragmenty rukopisů.

1 ...I vsadil se Hospodin se Satanem, že přezkouší Jobovu oddanost, pročez Hospodin, z důvodu Jobovi nejasnému, udeřil Joba do hlavy a pak mu dal jednu za ucho a strčil ho do omáčky, aby byl Job ulepený a ohavný. Pak pobil desetinu Jobových dobytčat, obzvlášť veškerý plod peřestý, i zvolal nato Job: "Aj, proč neostříhals plodu mého peřestého? Peřestý je úzký profil a já ani vlastně pořádně nevím, co to je!" I vyňal Hospodin dvě kamenné desky a zmáčkl mezi ně Jobovi nos. Když to spatřila Jobova žena, zaplakala, i poslal jí Hospodin milosrdného anděla, kterýžto jí pomazal hlavu pálkou na pólo. Z deseti morových ran jich Hospodin poslal šest i s vysokohorskou přírazkou, a Job se naštvál a jeho žena se zlobila a roztrhla si roucho, házela prachem na hlavu svou vzhůru, a poté nezametši odebrala se ke kadeřníkovi.

Brzy Jobovi vyschly pastviny a jazyk se mu rozdělil, takže jakmile vyslovil "kadidlo", všichni se váleli smíchy. A jednou zase Hospodin, právě když věrnému služebníkovu působil spoušť, přistoupil tak blízko, že jej Job popadl za krk, řka: "Ha! A mám tě! Zdaliž mi povíš, proč Joba tak otravuješ, co? Co? Tak kápni božskou!"

A Hospodin děl takto: "Ehm, no podívej... Vždyť mě škrtíš! Tak pusť mě!"

Avšak Job se neslitoval a pravil: "Než jsi tu začal začal, dařilo se mi. Měl jsem hojnost myrhy a fíkovníků, i sukni proměnných barev a dvoje ponožky, taky proměnných barev. A podívej, co mám teď!"

I zahřímal Hospodin: "Zdaž já, jenž stvořil nebe i zemi, mám se tobě zodpovídati? Cos stvořil ty, že se opovažuješ mne vyslýchat?"

"Co je to za odpověď?" řekl Job. "A k tomu, že máš být Všemohoucí, ti laskavě oznamuji, že „stvořil“ se nepíše se „z“." Pak padl Job na kolena a zvolal k Hospodinu: "Tvé jest království i moc i sláva. Máš bezvadnej flek. Tak ať o něj nepřijdeš."

2 ...I probudil se Abraham uprostřed noci a pravil svému jedinému synu Izákovi: "Měl jsem sen, v němž hlas Hospodinův dí, abych obětoval syna svého jediného, tak si natáhni kalhoty." Zachvěl se Izák a pravil: "A cos mu na to řekl ty? Když to na tebe takhle vybalil?"

"Co bych měl říkat?" řekl Abraham. "Jsou dvě hodiny ráno, já tam stojím ve spodním prádle se Stvořitelem světa, a to se s ním mám hádat?"

"No a řekl ti, proč mě chce obětovat?" zeptal se Izák otce.

Ale Abraham odpověděl: "Věrní se nevyptávají. A pojď už, protože zítra mám nabíjet den."

Zaslechla pak Sára, co Abraham plánuje, nakrkla se a pravila: "Zdaliž to opravdu byl Hospodin, a nikoli třeba tvůj kámoš, kterýžto libuje si v kanadských žertících, anobř Hospodina kanadské žertíky štvou, a kdo se žertíků dopouští, bude vydán do rukou svých nepřátel, i kdyby to pro ně bylo zbytečné vydání." I odvětil Abraham: "Vím, že byl to Hospodin. Měl hluboký, zvukný, příjemný hlas. A tady v poušti neumí nikdo tak pěkně zahřímat."

A Sára řekla: "Aj, ty jsi odhodlán vykonati tento nesmyslný čin?" Ale Abraham jí pověděl: "Upřímně řečeno jo, neboť zpochybniti slovo Boží je jedna z nejhorších ohavností, kterých se lze dopustiti, obzvlášť když je ekonomika na huntě." Vzal Izáka a bral se s ním na určené místo a chystal se obětovati jej, když v poslední chvíli Hospodin zadržel

Abrahamovi ruku a pravil: "Jak bys mohl něco takového učiniti?"

I pravil Abraham: "Ale tys říkal..."

"To sem netahej," děl Hospodin. "To posloucháš každé bláznivéj nápad, kterej ti kdo nakuká?" I zastyděl se se Abraham. "No... vlastně ne... to ne."

"Já ti z legrace navrhnu, abys obětoval Izáka, a ty to hned běžíš vykonati."

Abraham padl na kolena: "Když já nikdy nepoznám, kdy si ze mě utahuješ."

I zahřímal Hospodin: "Ty nemáš smysl pro humor. To se mi snad zdá!"

"Zdaž to nedokazuje, jak tě miluji, jestliže jsem hodlal obětovati jediného syna svého pro tvůj vrtoch?"

I řekl Hospodin: "To leda tak dokazuje, že vždycky se najde někdo, kdo splní i ten nejpitomější příkaz, jen když na něho houkne nějaký zvukný, příjemný hlas."

A po těchto slovech byl přikázal Hospodin Abrahamovi, aby si odpočinul a nazítří mu brnkнул.

3 ...I stalo se, že na onoho muže, kterýžto prodával košile, udeřily zlé časy. Kšefty se mu nehýbaly, aniž byl prosperoval. I modlil se, řka: "Pane můj, proč jsi mne opustil? Viz utrpení mé. Všichni nepřatelé moji prodávají svoje zboží ostošest, jen já nikoli. A sezóna je v plném proudu. Moje košile jsou dobré košile. Popatřiž na tu viskózu. Košílky

se stojáčkem, rozhalenky, všechno mi tu leží. A přitom dbám tvých příkázání. Proč já se neuživím, když můj mladší brácha jest v balíku, a to dělá v dětský konfekci?"

I slyšel Hospodin toho člověka a takto mluvil k němu, řka: "Ke košilím tvým takto pravím..."

"Ano, Pane," řekl ten muž a padl na kolena.

"Našij na kapsičku aligátora."

"Cože, Pane?"

"Učiň, jak ti pravím. Nebudeš litovat."

I našil ten muž maličkého aligátorka jako emblém na všechny své košile, a ejhle, náhle mu zboží šlo na dračku, i radoval se převelice, avšak mezi nepřáteli jeho, tam' byl pláč a skřipění zubů. I pravil on: "Milostivý je Hospodin, na pastvinách zelených pase mne. Akorát že vegetariánství mám už po krk."

Zákony a přísloví

Dopouštět se ohavností je nezákonné, obzvlášť dopouštímeli se jich se slintákem.

Lviče a tele spolu ležeti budou, ale tele se moc nevyspí.

Kdož nezahyne od meče či hladomoru, zahyne nakažením morným, tak proč se vůbec holit?

Hříšníci se vyznají.

Spravedlivý jest, kdož moudrost miluje, ale kdož neostříhá společnosti zvířat, je divnej.

Bože můj, Bože můj! Na čem teď děláš?

Zamyšlení nad Lovborgovými ženami

Snad žádný autor nestvořil tak fascinující a složité hrdinky jako velký skandinávský dramatik Jorgen Lovborg, známý mezi svými současníky jako Jorgen Lovborg. Zatrpklý a usouzený mučivými vztahy s opačným pohlavím, dal světu tak rozmanité a nezapomenutelné postavy, jako je Jenny Angstromová ve hře Samá husa či paní Spearingová v Matčiných dásních. Lovborg (původně Lovborg; tečky nad "o" později odstranil a umístil je na své obočí) se narodil ve Stockholmu roku 1836 a hry začal psát ve svých čtrnácti letech. Poprvé byla jedna z nich uvedena na divadle, když mu bylo jednašedesát. Jmenovala se Ti, již se kroutil a dostalo se jí smíšeného kritického ohlasu, ačkoli smělé téma (osahávání sýru) vyvolalo ruměnce na tvářích konzervativních diváků. Lovborgovo dílo lze rozdělit do tří období. To první představují hry líčící úzkost, zoufalství, děs, strach a samotu (komedie); v druhém období se autor soustředil na sociální změny (napomohl k zavedení bezpečnějších metod vážení slanečků), a nakonec je zde šest velkých tragédií, které Lovborg napsal těsně před svou smrtí ve Stockholmu roku 1902, kdy mu z přílišného napětí upadl nos. Lovborgovou první pozoruhodnou ženskou postavou byla Hedvika Vltavová ve hře Raději jódluji, dramatikově ironické obžalobě literární tvorby horních vrstev. Hedvika si je vědoma, že Greger Norstad použil podřadnou maltu na stavbu střechy u kurníku, a když se střecha zřítí na Klavara Akdala, který téhož večera oslepne a zplešatí, mučí ji výčitky. Následuje obligátní scéna:

HEDVIKA: Takže - se zřítíla.

DR. RORLUND (po dlouhé odmlce): Ano. Spadla Akdalovi na obličej.

HEDVIKA (ironicky): Co v tom kurníku dělal?

DR. RORLUND: Měl rád slepice. Ach, ne všechny, to zase ne. Ale některé ano. (Významně) Měl své favoritky.

HEDVIKA: A Norstad? Kde byl při té... nehodě?

DR. RORLUND: Pomazal si tělo pažitkou a skočil do nádrže.

HEDVIKA (pro sebe): Nikdy se nevzdám.

DR. RORLUND: Copak to?

HEDVIKA: Nic. Pojd'te, pane doktore. Je čas vyprat vám trenýrky. ...všem vyprat trenýrky...

Hedvika, jedna z prvních vskutku "moderních" žen, se může jen posměšně uškíbnout, když jí dr. Rorlund navrhne, aby klusala na místě, dokud Norstad nesvolí, že si dá zformovat klobouk. Hedvika se podobá Lovborgově sestře Hildě, neurotické a panovačné ženě, provdané za prchlivého finského námořníka, který ji nakonec probodne harpunou. Lovborg Hildu zbožňoval a díky jejímu vlivu si odvykl rozmlouvat se svou holí.

Druhá velká lovborgovská "heroína" vystupuje v dramatu chťice a žárlivosti, zvaném Když my tři krvácíme. Moltvick Dorf, cvičitel ančoviček, se dovídá, že otcovu choulostivou nemoc zdědil jeho bratr Eyeowulf. Dorf s tím jde k soudu a tvrdí, že choroba po právu náleží jemu, ale soudce Manders potvrdí Eyeowulfův nárok. Netta Holmquistová, krásná a arogantní herečka, přesvědčuje Dorf, aby Eyeowulfa vydíral. Má mu pohrozit, že na příslušných místech prozradí, jak jednou na pojistkách zfalšoval podpis jednoho tučňáka. Následuje pak v 2. jednání scéna 4:

DORF: Ach, Netto. Vše je ztraceno! Ztraceno!

NETTA: Pro slabocha možná, ne však pro toho, kdo má - odvahu.

DORF: Odvahu?

NETTA: Říci Otcí Smathersovi, že už nikdy nebude chodit a po zbytek života si musí všude doskákat.

DORF: Netto! To bych nedokázal!

NETTA: Ha! Ovšemže ne! Měla jsem to tušit.

DORF: Otec Smathers důvěřuje Eyeowulfovi. Kdysi spolu sdíleli jednu žvýkačku. Ano, ještě než jsem se narodil. Ach, Netto...

NETTA: Přestaň kňourat. Banka Eyeowulfovi neprodlouží hypotéku na ten preclík. A půl už ho snědl.

DORF: Netto, co tím naznačuješ?

NETTA: Jen to, co by pro své chotě udělaly i tisíce jiných žen. Namočím Eyeowulfa do slaného nálevu.

DORF: Uděláš mi z bratra kyselou okurku?

NETTA: Proč ne? Jsi mu snad něco dlužen?

DORF: Ale něco tak drastického! Netto, ať si tu otcovu choulostivou nemoc nechá. Třeba dospějeme ke kompromisu. Možná by mi přenechal příznaky.

NETTA: Kompromis, ha! Z tvé středostavovské mentality je mi nanic! Ach, Moltvicku, tohle manželství mě tak nudí. Nudí mě tvé myšlenky, způsoby, tvá konverzace. A jak si k večeri pořád oblékáš peří!

DORF: Ach! I mé peří!

NETTA (pohrdavě): Teď ti řeknu něco, co vím jen já a tvá matka. Jsi trpaslík.

DORF: Cože?

NETTA: Všechno v domě jsme daly vyrobit v menším měřítku. Měříš jen sto dvacet centimetrů.

DORF: Neříkej to! Zase ta bolest!

NETTA: Je to tak, Moltvicku!

DORF: Mé kolenní česky - brní!

NETTA: Slabochu!

DORF: Netto, otevři okenice...

NETTA: Zavřu je.

DORF: Světlo! Moltvick potřebuje světlo...

Podle Lovborga představoval Moltvick starou, dekadentní, skomírající Evropu. Netta byla naopak novou, vervní, krutou, darwinovskou přírodní silou, která měla onou Evropou vát následujících padesát let a nalézt své nejnítější zpodobnění v písniích Maurice Chevaliera. Ve vztahu Netty a Moltvicka se zrcadlil Lovborgův sňatek se Siri Brackmanovou, herečkou, jež mu byla ustavičnou inspirací po celých osm hodin jejich manželství. Lovborg se poté oženil ještě několikrát, ale vždy s figurinami z obchodních domů.

Zřejmě nejpropracovanější ženskou postavou v Lovborgově souhrnném díle je paní Sanstadová v Nasládlých hruškách, Lovborgově posledním naturalistickém dramatu. (Po Hruškách experimentoval s expresionistickým kusem, v němž pojmenoval všechny osoby Lovborg, ale hra se nesetkala s příznivou odezvou a tvůrce se po zbývajících tři roky života nenechal vylákat z koše na prádlo.) Nasládlé hrušky se řadí mezi největší dramata a závěrečný dialog paní Sanstadové a její snachy Berty je dnes možná smysluplnější než kdy jindy:

BERTA: Vidíte, že se vám líbí, jak jsme dům zařídili! Bylo to tak těžké, z platu břichomluvice.

PANÍ SANSTADOVÁ: Dům je - funkční.

BERTA: Jakže! Pouze funkční?

PANÍ SANSTADOVÁ: Či nápad byl ten sob potažený červeným saténem?

BERTA: Přece vašeho syna. Henrick je rozený bytový architekt.

PANÍ SANSTADOVÁ (náhle): Henrick je blázen!

BERTA: Ne!

PANÍ SANSTADOVÁ: Vědělas, že až do minulého týdne netušil, co je sních?

BERTA: Lžete!

PANÍ SANSTADOVÁ: Můj výtečný synáček. Ano - ten Henrick, který šel do vězení, neboť špatně vyslovil "diametrálně".

BERTA: Ne!

PANÍ SANSTADOVÁ: Ano. A navíc byl v místnosti přítomen Eskymák!

BERTA: Nechci to slyšet!

PANÍ SANSTADOVÁ: Ale uslyšíš to, ty můj slavičku! Tak ti přece Henrick říká, že?

BERTA (s pláčem): Říká mi slavičku! Ano, a někdy drozdíčku! A hrošíku!

(Obě ženy bezostyšně pláčou.)

PANÍ SANSTADOVÁ: Berto, drahá Berto! Ty klapky na uši nejsou Henrickovy! Vlastní je jeden podnik.

BERTA: Musíme mu pomoci. Říci mu, že nikdy nevzlétne, když bude mávat rukama.

PANÍ SANSTADOVÁ (náhle se zasměje): Henrick všechno ví. Řekla jsem mu, jak smýšlíš o jeho ortopedických vložkách.

BERTA: Cože! Podvedla jste mne!

PANÍ SANSTADOVÁ: Když myslíš. Zrovna je v Oslu.

BERTA: V Oslu!

PANÍ SANSTADOVÁ: Se svou pelargonií...

BERTA: Ach tak. Ach... tak. (Odpotácí se francouzskými dveřmi z jeviště.)

PANÍ SANSTADOVÁ: Ano, můj slavičku, konečně ti unikl ze spárů. Do měsíce uskuteční svůj celoživotní sen - naplní si klobouk škvárou. A tys myslela, že ho tu budeš držet jako v kleci! Ne! Henrick je divoký, přírodní tvor! Jako nějaká úžasná myš - nebo klíště. (Ozve se výstřel. Paní Sanstadová odběhne vedle. Slyšíme výkřik. Paní Sanstadová se vrací, pobledlá a otřesená.) Mrtvá... Má štěstí. A já... musím žít dál. Ano, už padá tma. Padá tak rychle, a já musím ještě přebrat všechn ten hrách.

Postavou paní Sanstadové se Lovborg pomstil matce. I ona byla nesmlouvavá žena, původně cirkusová artistka na visuté hrazdě. Otec Nils Lovborg pracoval jako lidská dělová koule. Ti dva se seznámili ve vzduchu a byli svoji, než dopadli na zem. Do jejich svazku se postupně vloudila zatrpkllost a v době, kdy bylo Lovborgovi šest, už po sobě rodiče denně stříleli. Tato atmosféra se na chlapci tak citlivém, jako byl Jorgen, podepsala. Brzy začal trpět svými slavnými "náladami" a "úzkostmi", takže byl řadu let neschopen projít kolem pečeného kuřete, aniž smekl. Později vyprávěl přátelům, že při psaní Nasládlých hrušek žil v napětí a několikrát se domníval, že slyší matku, jak se jej ptá, kudy se jde na Staten Island.

Děvka z menzy

Když je člověk soukromým detektivem, naučí se časem důvěřovat svému instinktu. Proto také když do mé kanceláře vešla tetelící se hrouda rosolovitého tuku jménem Word Babcock a vyložila karty na stůl, měl jsem uvěřit chladnému mrazení, které mi začalo stoupat po páteři.

"Kaiser?" řekl. "Kaiser Lupowitz?"

"Tak to stojí na mé detektivní licenci," přiznal jsem.

"Musíte mi pomoci. Vydírají mě. Prosím vás!" Trásl se jako sólový zpěvák v rumba bandu. Přistrčil jsem mu přes stůl sklenici a láhev žitné whisky, kterou mívám po ruce pro nelékařské účely. "Co kdybyste se uklidnil a vyprávěl mi o tom."

"Ne-neřeknete to mé ženě?"

"Vysypte to, Worde. Nemůžu vám nic slíbit."

Pokusil se nalít sklenici, ale cvakání skla o sklo bylo slyšet přes celou ulici a většina whisky skončila v jeho botách.

"Pracuju rukama," řekl. "Jsem mechanik. Vyrábím a opravuju kulihrášky. Víte - takové ty malé hračky, co dávají elektrickou ránu, když si s někým potřesete rukou."

"No a?"

"Jsou oblíbené u spousty úředníků. Zvlášť na Wall Street."

"Přejděte k věci."

"Hodně cestuju. Znáte, jaký to je - jsem hodně sám. Ach ne to, co myslíte. Pochopte, Kaisere, v podstatě jsem intelektuál. Jasně, člověk si může najít koček, kolik chce. Ale opravdu chytrý ženský - ty se ze dne na den tak snadno najít nedají."

"Pokračujte."

"No, doslechl jsem se o jedné mladé dívce. Osmnáct let. Studentka. Za určitý peníz přijde k vám do bytu a diskutuje o jakémkoli předmětu - Proust, Yeats, antropologie. Výměna názorů. Chápete, kam mířím?"

"Ne tak docela."

"No moje žena je skvělá, to zase ano. Ale nechce se mnou diskutovat o Poundovi. Nebo o Eliotovi. Když jsem si ji bral, tak jsem to nevěděl. Pochopte, Kaisere, potřebuju ženské, které by mě duševně inspirovaly. A jsem za to ochotný zaplatit. Nechci žádný trvalý vztah - chci rychlý intelektuální zážitek, a pak chci, aby to děvče zase odešlo. Prokrista, Kaisere, jsem šťastně ženatý člověk."

"Jak dlouho to trvá?"

"Šest měsíců. Kdykoli se mě zmocní ta touha, zavolám Flossii. Je to bordelmamá s doktorátem ze srovnávací literatury. A ona mi pošle intelektuálku, chápete?"

Tak tohle byl jeden z těch frajerů, co létej na doopravdy chytrý ženský. Bylo mi toho ubohého kořena líto. Napadlo mě, že musí existovat spousta dalších chudáků, kteří jsou ve stejné situaci, vyhladovělí po trošce intelektuální komunikace a ochotní za ni vypláznout majlant.

"A teď vyhrožuje, že to poví mé ženě," řekl.

"Kdo?"

"Flossie. Měli odposlouchávací zařízení v mém pokoji v motelu. Mají nahráno na magnetofonu, jak diskutuji o Eliotové Pustině a Stylech radikální vůle od Susan Sontagové a jak se pak pouštím do hlubokomyslných problémů. Chtějí deset táců nebo jdou za Carlou. Kaisere, musíte mi pomoci! Carla by uměla, kdyby se dozvěděla, že mě tady nahoře nevzrušuje."

Byl to starý známý černý obchod s holkama na telefonu. Slyšel jsem nějaké pověsti, že hoši z kriminálky jsou na stopě něčemu, v čem se veze skupina vzdělaných žen, ale dosud se nehnuli z místa.

"Zavolejte Flossii."

"Cože?"

"Vemu váš případ, Worde. Ale беру padesát dolarů za den plus výdaje. Budete muset opravit spoustu kulihrášek."

"Deset táců to nebude, tím jsem si jist," řekl s úsměvem, zvedl sluchátko a vytočil číslo. Vzal jsem si od něj telefon a mrkl jsem na něj. Začínal se mi zamlouvat.

Za pár vteřin se ozval v telefonu sametový dívčí hlas a já řekl, co chci. "Doslechl jsem se, že byste mi mohla zařídít

hodinku dobrého popovídání."
"Jistě, zlato. Co máte na mysli?"
"Rád bych si promluvil o Melvillovi."
"O Bílé velrybě anebo o kratších románech?"
"V čem je rozdíl?"
"V ceně. V ničem jiném. Přirážka za symbolismus."
"Kolik mě to bude stát?"
"Padesát, za Bílou velrybu možná stovku. Nechcete srovnávací diskusi - Melvilla a Hawthorna? To by se dalo zařadit za stovku."
"Beru to," řekl jsem a dal jí číslo pokoje v hotelu Plaza.
"Chcete blondýnku nebo brunetu?"
"Nechám se překvapit," řekl jsem a zavěsil.
Oholil jsem se a při kafi jsem si přelít příručku literárních synopsí pro univerzity. Ani ne za hodinu se ozvalo zaklepání na dveře. Otevřel jsem a stála tam mladá rusovláška, napasovaná v kalhotách jako dva kopečky vanilkové zmrzliny.
"Ahoj. Já jsem Sherry."
Opravdu se vyznaly v tom, jak vyjít vstříc zákaznickovým fantaziím. Rovné dlouhé vlasy, kožená brašnička, stříbrné náušnice, žádný makeup.
"Překvapuje mě, že tě nikdo nezastavil, když chodíš takhle oblečená do hotelu," řekl jsem. "Hotelový detektiv obyčejně intelektuálku pozná."
"Pětka ho zmákně."
"Začneme?" řekl jsem a ukázal na gauč. Zapálila si cigaretu a pustila se rovnou do toho. "Myslím, že bychom pro začátek mohli chápat Billy Buda jako Melvillovo ospravedlnování božích cest k lidem, n'est-ce pas?"
"Je ale zajímavé, že ne v miltonovském smyslu." Blušoval jsem. Chtěl jsem vědět, jestli na to skočí.
"Ne. Ztracený ráj postrádá pesimistickou substrukturu." Skočila.
"Pravda, pravda. Bože, máš pravdu," zamumlal jsem.
"Domnívám se, že Melville znovu vyzvedl nevinnost v naivním, a přesto velmi promyšleném smyslu - souhlasíš?"
Nechal jsem ji mluvit. Bylo jí sotva devatenáct, ale už si pěstovala otrlou prohnatost pravé pseudointelektuálky. Sypala ze sebe plynule myšlenky, ale bylo to všechno mechanické. Kdykoli jsem vyslovil nějakou hypotézu, předstírala vzrušení: "Ach, ano, Kaisere. Ano, miláčku, to je hluboké. Platonické chápání křesťanství - proč jsem na to nepřišla dřív?"
Mluvili jsme asi hodinu a pak řekla, že už musí jít. Vstala a já jí dal stováka.
"Díky, zlato."
"Tam, odkud přišla, je jich daleko víc."
"Co tím chceš říct?"
Vzbudil jsem v ní zvědavost. Znovu se posadila.
"Co kdybych chtěl - třeba večírek?" řekl jsem.
"Jaký večírek?"
"Dejme tomu, že bych chtěl, aby mi dvě děvčata vysvětlovala generativní gramatiku Noama Chomského najednou."
"No teda."
"Jestli se ti to nezamlouvá..."
"Musel by ses dohodnout s Flossii," řekla. "Bylo by to drahý."
Nastal čas přitáhnout šrouby. Vytáhl jsem odznak soukromého detektiva a informoval ji, že spadla klec.
"Cože!"
"Jsem čmuchal, miláčku, a rozebírat Melvilla za peníze, na to je paragraf 802. Můžeš slíznout pátku."
"Ty mizero!"
"Radši mi všechno pověz, miláčku. Leda že bys to radši vyprávěla v kanceláři vrchního literárního kritika Alfreda Kazina, a myslím si, že by ho to moc nepotěšilo."
Rozplakala se. "Neshazuj mě, Kaisere," řekla. "Potřebovala jsem prachy na dokončení doktorské dizertace. Nedali mi stipendium. Dvakrát za sebou. Ach bože."
Začalo se to z ní hrnout - celá historie. Výchova v snobské čtvrti. Letní tábory socialistů, Brandeisova univerzita. Takových děvčat jsou k vidění tisíce, jak stojí ve frontě před Dramatickým klubem a Poetickou kavárnou nebo si poznamenávají "Ano, velice pravdivé!" na okraj stránky nějaké knížky o Kantovi. Jenomže někde v minulosti sešla tahle dívka ze správné cesty.
"Potřebovala jsem prachy. Jedna přítelkyně mi vyprávěla, že zná jednoho ženáče, co nemá dvakrát geniální manželku. Byl blázen do Blakea a jeho žena to nemohla zmáknout. Řekla jsem jasně, za peníze si s ním o Blakeovi promluví. Ze začátku jsem byla nervózní. Hodně jsem toho jen předstírala. Jemu to bylo jedno. Přítelkyně říkala, že je takových víc. Ach, nezbás jsi mě poprvý. Jednou mě chytli, jak čtu Literární revui v zaparkovaném autě, a jednou mě perlustrovali a prohledali v Divadle poezie. Do třetice to opravdu schytám."
"Tak mě zaved' za Flossii."
Kousla se do rtu a řekla: "Hunterovo univerzitní knihupectví je jen zástěrka."
"Ano?"
"Je to jako s těmi tajnými sázkovými kanceláři, co vedou na oko holičství. Uvidíš."
Rychle jsem zavolal na komisařství a pak jsem jí řekl: "Dobrá zlato. Jsi volná. Ale neopouštěj město."
Vděčně se ke mně naklonila. "Můžu ti sehnat fotky, jak kritik Dwight Macdonald předčítá ze svého díla."

"Někdy jindy."

Vešel jsem do Hunterova univerzitního knihkupectví. Prodávač, mladý muž s vnímavými očima, ke mně přistoupil.

"Čím posloužím?" zeptal se.

"Hledám bibliofilské vydání Reklamy na vlastní osobu od Normana Mailera. Doslechl jsem se, že autor si nechal vytisknout pro nejbližší přátele několik tisíc výtisků se zlatou ořízkou."

"Musím se podívat," řekl. "Máme terminál informačního systému v Mailerově domě."

Zmrazil jsem ho pohledem. "Posílá mě Sherry," řekl jsem.

"Ach, v tom případě jděte dozadu," odpověděl. Stiskl knoflík. Celá jedna stěna knih se otevřela a já vešel jako obětní beránek do toho rušného doupěte neřesti, které patřilo Flossii.

Červené textilní tapety a viktoriánský nábytek udávaly tón. Bledé, nervózní dívky v brýlích s černými obroučkami a rovně zastřiženými vlasy polehávaly na pohovkách a provokativně listovaly v Penguinově edici klasiků. Blondýna se širokým úsměvem na mě mrkla, ukázala k pokoji nahoře a řekla: "Moderní poezie. Wallace Stevens, co?" Ale nešlo jen o intelektuální zážitky - ty holky kšeftovaly i s emocionálními. Dozvěděl jsem se, že za padesát se můžu "seznámit bez opravdového sblížení". Za stovku by vám děvče půjčilo desky s nahrávkami Bartoka, navečeřelo by se s vámi a pak byste ji mohli sledovat, jak prožívá nával úzkosti. Za sto padesát jste mohli v rádiu poslouchat stanici náročného posluchače na velmi krátkých vlnách ve společnosti dvojčat. A za tři stovky bylo kompletní menu: Hubená židovská bruneta by předstírala, že vás sbalí v Muzeu moderního umění, dá vám přečíst svoji dizertační práci, ve snobském podniku vás zatáhne do vášnivé hádky o Freudově názoru na ženy a pak spáchá sebevraždu podle vašeho vlastního vkusu - pro některé mužské je to dokonalý večer. Výborný kšeft. Skvělé město, ten New York.

"A co vidíte?" ozval se za mnou hlas. Otočil jsem se a zjistil, že stojím tváří v tvář funkčnímu zakončení osmatřicítky.

Můj žaludek je zvyklý na ledacos, ale tentokrát udělal kotrmelec dozadu. Byla to skutečně Flossie. Hlas byl tentýž, ale Flossie byl mužský. Jeho tvář byla zakrytá maskou.

"Nebudete tomu věřit," řekl, "ale nejsem ani promovaný. Vyhodili mě za špatný prospěch."

"Proto nosíte tu masku?"

"Vymyslel jsem složitý plán, jak se zmocnit The New York Review of Books, ale znamenalo to, že bych se musel vydávat za kritika Lionela Trillinga. Odjel jsem do Mexika na operaci. V Juarezu je jeden doktor, který dělá lidem Trillingův obličej -za určitou cenu. Něco se nepovedlo. Po operaci jsem vypadal jako básník Wystan H. Auden, ale hlas jsem měl jako spisovatelka Mary McCarthyová. Tenkrát jsem se vydal na dráhu zločinu."

Začal jsem rychle jednat, než stačil stisknout spoušť. Vrhel jsem se dopředu, přetáhl jsem ho loktem přes bradu, a když padal dozadu, vyrval jsem mu pistoli. Dopadl na zem jako pytel kamení. Když se objevila policie, pořád ještě pošťukával.

"Dobrá práce, Kaisere," řekl seržant Holmes. "Až s tímhle chlápkem skončíme, chce si s ním popovídat FBI. Nějaká menší záležitost s hazardními hráči a glosovanou kopií Dantova Pekla. Odvedte ho, chlapi."

Později toho večera jsem vyhledal svou starou známou jménem Gloria. Byla to blondýna. Promovala s vyznamenáním. Jediný rozdíl byl v tom, že vystudovala tělesnou výchovu. Přišlo to vhod.

Rané eseje

Následující ukázky jsou rané eseje Woodyho Allena. Žádné pozdní nenapsal, protože mu došly postřehy. Snad až Allen zestárne, pochopí život lépe a zapíše to. Pak se odebere do ložnice, kde setrvá neurčitou dobu. Stejně jako eseje Baconovy, i Allenovy jsou stručné a plné zdravého rozumu. Vzhledem k nedostatku místa nelze zařadit autorovu nejhlubší úvahu, nazvanou "Vidět věci z lepší stránky".

Jak vidím strom v létě

Ze všech zázraků přírody je strom v létě patrně nejpozoruhodnější; výjimkou je snad jen los v psích dečkách, zpívající "Embraceable You". Jen si vezme ty listy, tak zelené a listnaté (nejsou-li takové, něco není v pořádku). Popatřte, jak se větve vzpínají k nebi, jako by říkaly: "Ač jsem pouhá větev, ráda bych brala dávky sociálního zabezpečení." A ta rozmanitost! Je tenhle strom smrč či topol? Nebo obří sekvoja? Ne, je to bohužel mohutný jilm a zase vypadáte jako blbec. Samozřejmě že byste všechny stromy poznali natotata, kdybyste byli datlem, přírodním tvorem, ale to už by bylo stejně pozdě a taky byste nenastartovali auto.

Proč je však strom o tolik rozkošnější než dejme tomu zurčící potůček? Nebo cokoli zurčícího, když se to tak vezme? Je to tím, že jeho majestátní vzrůst je němým svědectvím o inteligenci převyšující jakoukoli jinou inteligenci na Zemi, a každopádně tu v současné vládě. Jak pravil básník: "Strom může stvořit jen Bůh." Asi proto, že dá práci vykoumat, jak přidělat kůru.

Kdysi dávno se jeden dřevorubec chystal porazit strom, když vtom si na kmeni povšiml vyřezaného srdíčka s dvěma jmény. Odložil sekuru a uřízl strom pilou. Pointu příběhu nechápu, ovšem o půl roku později dřevorubce pokutovali, že učil trpaslíka římské číslovky.

O mládí a stáří

Pravou zkouškou zralosti není věk, ale to, jak zareagujete, když se probudíte na ulici v centru a na sobě máte jen spodky. Co záleží na letech, obzvlášť když vám nezvyšují činži? Důležité je mít na paměti, že každé životní období má něco do sebe, zatímco po smrti stěží najdete vypínač. Hlavní potíž se smrtí souvisí se strachem, že neexistuje posmrtný život. To je deprimující myšlenka, hlavně pro ty, kdo se pracně oholili. Vládne rovněž obava, že posmrtný život je, ale nikdo nebude vědět, kde se koná. Ke kladům smrti patří, že je to jedna z mála věcí, které lze snadno dělat vleže.

Řekněte sami - je stáří opravdu tak hrozné? Není, pokud jste si pečlivě čistili zuby! A proč neexistuje nějaký tlumič, bránící nezadržitelnému nástupu stáří? Anebo aspoň slušný hotel v centru Indianapolis? Ach jo... Nejlepší je zkrátka chovat se tak, jak se na váš věk sluší. Je-li vám šestnáct či méně, snažte se nezplešatět. Pokud je vám ovšem přes osmdesát, patří k dobrému tónu šourat se ulicí, svírat hnědý papírový pytlík a mumlat: "Císař mi ukradne motouz." Pamatujte si, že vše je relativní - anebo by mělo být. Ne-li, musíme začít od začátku.

O střídmosti

V průběhu života je velice důležité šetřit a neutrácet za nesmysly, třeba za hruškovou šťávu nebo klobouk ze zlata. Peníze nejsou všechno, ale jsou lepší než zdraví. Koneckonců, nemůžete vpadnout do řeznictví a řezníkovi říct: "Podívejte, jak jsem bezvadně opálený, a navíc nikdy nedostanu rýmu." A pak čekat, že vám vydá zboží. (Ledaže by řezník byl idiot.) Peníze jsou lepší než chudoba, přinejmenším z finančních důvodů. Ne že by se za ně koupilo štěstí. Vemte si třeba mravenečka a cvrčka. Cvrček celé léto cvrkal, zatímco mraveneček pracoval a zásoboval se. Když přišla zima, cvrček neměl nic, zato mravenečka trápily bolesti na prsou. Hmyz to má v životě těžké. A nemyslete, ani myši nejsou samá zábava. Všichni potřebujeme mít něco v matraci, přinejmenším slámu. Hlavně si pamatujme, že je snazší utratit dva dolary než jeden ušetřit. A probůh, neukládejte peníze u žádné firmy, kde se jeden z majitelů jmenuje Frenchy.

O lásce

Je lepší být milujícím nebo milovaným? Ani jedním, máte-li hladinu cholesterolu nad 600. Láskou pochopitelně míním lásku romantickou - mezi mužem a ženou, ne tedy lásku matky k dítěti, chlapce k pejskovi, či jednoho vrchního k druhému.

Na zamilovanosti je úžasné, že nutká ke zpěvu. Tomu je třeba za každou cenu odolat a dohlédnout, aby rozdyčtělý muž text písně nerecitoval. Být milován je jistě jiné než být obdivován, neboť obdivovat se můžete nechat z dálky, zatímco když někoho milujete, je nezbytné být s dotyčnou osobou v blízkosti a krčit se za závěsy. Být skutečně dobrým milovníkem vyžaduje sílu, ale zároveň něhu. Jakou sílu? Zvednout dvacet pět kilo by snad stačilo. Také mějte na paměti, že pro milujícího je milovaná vždy tím nejkrásnějším, co si umí představit, přestože cizí člověk by ji nerozeznal od řádu slimákovitých. Krása spočívá v oku pozorovatele. Má-li pozorovatel chabý zrak, může se zeptat nejbližší osoby v okolí, které dívky vypadají pěkně. (Ovšem ty nejhezčí jsou skoro vždycky i nejnudnější, takže někteří lidé z toho vyvozují, že Bůh neexistuje.)

"Lásky rozkoš je jen chvilková," zpíval trubadúr, "však lásky bolest věky přetrvává." Málem z toho byl hit, ale melodie se příliš podobala písničce "I'm a Yankee Doodle Dandy".

O cupitám hájíčkem a trhání fialek

Není to žádná zábava a doporučuji téměř jakoukoli jinou činnost. Navštivte třeba nemocného přítele. Pokud to nejde, zajděte do divadla, anebo si hezky lehněte do teplé vany a čtete si. Cokoli je lepší než naklusat do hájíčku s takovým tím přihloupkým úsměvem a hromadit v košíku květiny. Než se nadějete, začnete hopsat. A co si vůbec s těmi fialkami počnete, až je narvete? "Dám je přece do vázičky," namítnete. To je ale hloupá odpověď! Dnes se dají fialky objednat telefonicky u prodávače v květinářství. Ať on cupitá po hájíčcích, je za to placený. Takhle aspoň, když se přiznane bouřka a uhodí blesk, anebo tam náhodou bude včelín, odvezou do špitálu květináře.

Neusuzujte z těchto řádků, že jsem necitlivý vůči přírodním radovánkám. Dospěl jsem však k názoru, že toužíte-li po stoprocentní zábavě, není nad osmačtyřicet hodin strávených o svátcích na pouťové nafukovací trampolíně. Ale to už je o něčem jiném.

Stručný, leč šikovný návod k občanské neposlušnosti

Spáchání revoluce si vyžaduje dvojí: někoho nebo něco, proti čemu se lze bouřit, a někoho, kdo se vůbec dostaví a bouření uskuteční. Oděv je obvykle neformální a obě strany se mohou pružně přizpůsobit době a místu konání. Neobjeví-li se však ani jedna frakce, pak celá akce nejspíš dopadne špatně. Při čínské revoluci v roce 1911 se nedostavila žádná strana a záloha na najatý sál propadla.

Osoby nebo strany, proti kterým bouření probíhá, se nazývají "utlačovatelé". Jsou snadno rozpoznatelní, neboť si pořád užívají. Utlačovatelé obvykle nosí obleky, vlastní půdu a v noci si nahlas pouštějí rádio, aniž je za to někdo seřve. Jejich úkolem je udržovat status quo, což je stav, kdy všechno zůstává při starém, ačkoliv utlačovatelé jsou celkem ochotni jednou za dva roky vymalovat.

Jsou-li utlačovatelé příliš přísní, vzniká takzvaný policejní stát, v němž je veškerý dissent zakázán. Zakázáno je rovněž usmívat se pod vousy, vycházet v motýlku a starostu nazývat tlust'ochem. Občanské svobody jsou v policejním státě značně okleštěny a svoboda projevu je nepřipustná, ačkoliv předvést pantomimický výstup k puštění gramofonové desce se smí. Kritické názory na vládní představitele nejsou trpěny, obzvlášť ne názory na jejich taneční schopnosti. Okleštěná je též svoboda tisku. Vládní strana "ovládá" zpravodajství a umožňuje občanům obeznámit se pouze s přijatelnými politickými idejemi a s fotbalovými výsledky, které nezpůsobí nepokoje.

Skupiny, které se bouří, se nazývají "utlačovaní" a vyznačují se obvykle tím, že se někde motají a nadávají, anebo tvrdí, že je bolí hlava. Zde je třeba podotknout, že utlačovatelé se nikdy nebouří a nepokoušejí se stát utlačovanými, neboť by si to vyžádalo výměnu spodního prádla.

Několik příkladů proslulých revolucí:

Francouzská revoluce, při které se venkovani zmocnili vlády násilím a urychleně vyměnili všechny zámky u dveří paláce, aby se šlechtici už nedostali dovnitř. Pak si udělali mejdan a nacpali se. Když šlechtici palác opět dobyli, byli nuceni uklidit. Všechno bylo upatlané a propálené od cigaret.

Ruská revoluce doutnala dlouhá léta. Vypukla náhle, když si nevolníci konečně uvědomili, že car i Car jsou jedna a táž osoba. Je třeba poznamenat, že jakmile je po revoluci, utlačovaní často převezmou moc a začnou se chovat jako utlačovatelé. Pak už je pochopitelně velmi svízelné dovolat se k nim a na peníze zapůjčené během bojů na cigarety a žvýkačky je lepší zapomenout.

Metody občanské neposlušnosti:

Hladovka. Utlačovaný v tomto případě nepřijímá potravu, dokud nejsou splněny jeho požadavky. Rafinování politikové často umístí hladovějícímu na dosah sušenky nebo kousek čedaru. Tomu je třeba odolat. Jestliže vládní strana přiměje hladovkáře, aby přijímal potravu, vzpouru obvykle hravě potlačí. Jestliže ho přiměje, aby se najedl a jídlo i zaplatil, má vítězství v kapse. V Pákistánu zlikvidovali hladovku, když vláda vyrukovala s mimořádně skvělým telecím "cordon bleu", které masy neodmítly, protože jim náramně zachutnalo. Takové labužnické pokrmy jsou ovšem vzácností.

S hladovkou je potíž, protože za pár dní už máte docela hlad, zejména když ulicemi projíždějí najaté vozy s amplióny, ze kterých se ozývá: "Ňam... to kuřátko se povedlo... Ňam... trochu hrášku... Ňam..."

Pro ty, jejichž politické názory nejsou zas tak radikální, existuje modifikovaná forma hladovky: přestanou jíst pažitku. Toto malé gesto, je-li správně načasováno, může vládu značně podrýt. Je známo, jak Máhátma Gándhí trval na tom, že bude jíst salát nepromíchaný v zálivce, a britskou vládu tím zahanbil natolik, že učinila řadu ústupků. Kromě potravy se lze vzdát dalších věcí: kanasty, úsměvu i napodobování čápa stáním na jedné noze.

Stávka vsedě. Odeberte se na určité místo a posaďte se. Usedněte na zem, jinak byste setrvali v dřepu, tedy v pozici postrádající jakýkoliv politický dopad, pokud nedřepí i vláda. (Což se stává vzácně, i když v chladném počasí se vláda občas krčí.) Jde o to, abyste zůstali sedět, dokud nebudou učiněny ústupky, ale podobně jako při hladovkách se vláda nenápadně pokusí přimět stávkujícího, aby vstal. Řekne třeba: "Tak vstávat, zavíráme." Anebo: "Můžete na chvíli vstát, ať vidíme, kolik měříte?"

Demonstrace a pochody. Demonstrace se musí konat každopádně všem na očích. Proto se jí říká "demonstrace". Jestliže si někdo demonstruje soukromě u sebe doma, není to vlastně demonstrace, ale pouhé "blbnutí" nebo "chování učiněného vola".

Pěknou ukázkou demonstrace byl takzvaný Bostonský čajový dýchánek, při němž rozhořčení Američané, přestrojení za Indiány, naházeli do přístavu britský čaj. Pak zase Indiáni, přestrojení za rozhořčené Američany, naházeli do přístavu Brity. Posléze se do přístavu navzájem naházeli Britové, přestrojení za čaj. Němečtí žoldnéři, odění pouze do kostýmů z Trójanek, naskákali do přístavu jako poslední, aniž k tomu měli zjevný důvod.

Při demonstraci se vyplácí nést poutač, na kterém uvedete svůj postoj. Mezi doporučené postoje patří: 1) snižte daně, 2) zvyšte daně, 3) přestaňte se zubit na Peršany.

Různé další metody občanské neposlušnosti:

Stůjte před radnicí a skandujte slovo "puďink", dokud nebudou splněny vaše požadavky.

Zablokujte dopravu pomocí stáda ovcí v obchodní čtvrti.

Telefonujte příslušníkům nejvyšších vrstev a zpívejte jim do telefonu "Bess, teď jsi žena má".

Převlékněte se za policistu a začněte poskakovat.

Předstírejte, že jste artyčok, ale šťouchejte do kolemjdoucích.

Změřte své síly s inspektorem Fordem

Případ zavražděného podnikatele

Inspektor Ford vtrhl do pracovny. Na zemi ležel mrtvý Clifford Wheel, kterého zřejmě někdo zezadu udeřil kroketovou pálkou. Poloha těla naznačovala, že kdosi svou oběť překvapil, právě když zlatým rybíkům zpívala Vrat se do Sorrenta. Podle stop se dalo usoudit, že se zde odehrála prudká potyčka, dvakrát přerušená telefonáty. Jednou šlo o omyl a druhý volající nabízel oběti taneční hodiny.

Než Wheel zemřel, namočil prst do kalamáře a načmáral následující vzkaz: "Drasticky snížit podzemní ceny - totální výprodej!"

"Podnikatel do posledního dechu," přemítal jeho sluha Ives, který nosil boty se zesílenými podrážkami, ale kupodivu v nich byl o pět centimetrů menší.

Dveře na terasu byly otevřené. Z terasy vedly stopy přes chodbu do zásuvky.

"Kde jste byl, když se to stalo, Ivesi?"

"V kuchyni. Myl jsem nádoby." Ives vytáhl z náprsní kapsy pár bublinek na potvrzení své výpovědi.

"Slyšel jste něco?"

"Byl uvnitř s několika muži. Hádky se, kdo je nejvyšší. Měl jsem dojem, že slyším, jak pan Wheel začal jódlovat. Jeho obchodní partner Mosley vykřikl: "Propána, mně se dělá pleš!" Náhle bylo slyšet glissando na harfu a na trávnick se přikutálela hlava pana Wheela. Pan Mosley mu vyhrožoval. Slyšel jsem to. Řekl, že jestli se pan Wheel ještě jednou

dotkne jeho grapefruitu, nepodepíše mu bankovní půjčku. Myslím, že ho zabil on."

"Otvírají se dveře na terasu zevnitř nebo zvenčí?" zeptal se inspektor Ford Ivese.

"Zvenčí. Proč?"

"To jsem si myslel. Teď vidím, že Clifforda Wheela nezabil Mosley, ale vy."

Jak to inspektor Ford věděl?

Vzhledem k rozmístění dveří v budově se Ives nemohl k svému zaměstnavateli připlížit zezadu. Musel by se připlížit zepředu, přičemž by pan Wheel přestal zpívat Vrať se do Sorrenta a udeřil by jej pálkou, což byl rituál, který si již mnohokrát zopakovali.

Zajímavá hádanka

Walkerova smrt vypadala na sebevraždu. Předávkování prášky na spaní. A přesto se inspektoru Fordovi cosi nezdalo. Možná to byla poloha mrtvolky. Trčela z televizoru hlavou ven. Na zemi ležel záhadný dopis na rozloučenou. "Drahá Edno, ten vlněný oblek mě kouše, tak jsem se rozhodl vzít si život. Dohlédni na našeho syna, ať dodělá ty kliky. Odkazují ti celé jmění kromě svého slamáku, kterýžto daruji planetáriu. Nelituj mne, prosím, neboť být po smrti se mi líbí. Je to mnohem lepší než platit činži. Sbohem. Tvůj Henry. P. S. Na tuto poznámku možná není vhodný čas, ale dospěl jsem k domněnce, že tvůj bratr má poměr s jednou kropenatou slepicí."

Edna Walkerova se nervózně kousla do spodního rtu. "Jak si to vysvětlujete, pane inspektore?"

Inspektor Ford pohlédl na lahvičku s prášky na nočním stolku. "Jak dlouho trpěl váš manžel nespavostí?"

"Léta. Byla to psychická porucha. Báł se, že když zavře oči, magistrát na něm dá natřít podélnou bílou čáru."

"Rozumím. Měl nepřátele?"

"Ani ne. Až na pár cikánů, kteří mají čajovnu na předměstí. Urazil je tím, že si nasadil kulicha a poskakoval při jejich sabatu."

Na stole si inspektor Ford povšiml nedopité sklenice mléka. Ještě bylo teplé. "Paní Walkerova, je váš syn touto dobou na koleji?"

"Bohužel nikoli. Minulý týden jej ze školy vyloučili pro nemravné chování. Dost mě to překvapilo. Přistihli jej, když se pokoušel ponořit jednoho trpaslíka do tatarské omáčky. Na lepších univerzitách to nechťejí tolerovat."

"A já zase nemohu tolerovat vraždu. Váš syn je zatčen."

Proč inspektor Ford podezřívá z vraždy Walkerova syna?

Tělo pana Walkera bylo nalezeno s hotovostí v kapse. Člověk, který se chystá spáchat sebevraždu, by bezohledně utrácel na kreditkartu.

Uloupený klenot

Byla rozbitá vitrínka a chyběl Belliniho safír. Jedinou stopou, kterou pachatel v muzeu zanechal, byl světlý vlas a tučt otisků prstů, samé malíčky. Hlídač vysvětloval, že stál u vitríny, když se k němu připlížila černě oděná postava a udeřila jej do hlavy poznámkami k chystanému projevu. Než ztratil vědomí, zdálo se mu, že zaslechl mužský hlas pronést větu "Jerry, zavolej matce", ale nebyl si zcela jist. Lupič se zřejmě dostal dovnitř světlíkem a po zdi sestoupil díky botám s přísavnými podrážkami jako lidská moucha. Muzejní ostraha měla pro takové situace přichystanou obrovskou plácačku na mouchy, ale tentokrát je zločinec přelstil.

"Proč by měl někdo zájem o Belliniho safír?" zeptal se ředitel muzea. "Vždyť se ví, že je prokletý."

"Jakpak je to s tím prokletím?" otázal se pohotově inspektor Ford.

"Safír původně vlastnil jistý sultán, který zemřel za podivných okolností, když se z talíře polévky, kterou pojídal, vymrštila ruka a zardousila jej. Dalším majitelem byl jeden anglický lord. Toho zase manželka našla v truhlíku za oknem, jak roste vzhůru nohama. Nějaký čas se o drahokamu nevědělo. Až po letech se objevil u texaského milionáře, který se náhle vzňal při čištění zubů. Zakoupili jsme safír teprve minulý měsíc, ale kletba stále trvala, neboť krátce po jeho získání celé vedení muzea udělalo hada a odtančilo střemhlav z útesu."

"Inu," pravil inspektor Ford, "neštěstí ten klenot možná nosí, ale je cenný. Chcete-li jej zpět, jděte do Handlemanova lahůdkářství a zatkněte Leonarda Handlemana. Safír najdete u něj v kapse."

Jak inspektor Ford věděl, kdo klenot uloupil?

Předchozího dne Leonard Handleman poznamenal: "Jo, kdybych tak měl pořádný safír, nechal bych lahůdky lahůdkama."

Hrůzná nehoda

"Právě jsem zastřelila vlastního manžela," vzlykala Cynthia Freemová nad mrtvolou statného muže, ležící na sněhu.

"Jak se to stalo?" zeptal se bez okolků inspektor Ford.

"Byli jsme na lovu. Quincy rád lovil, a já také. Na chvíli jsme se rozdělili. Houští bylo přerostlé, asi jsem si ho spletla se svištěm. Vyplálila jsem. Už se nedalo nic dělat. Když jsem ho stahovala z kůže, uvědomila jsem si, že jsme manželé."

"Hm," dumal inspektor Ford a prohlížel si stopy ve sněhu. "Musíte být dobrá střelkyně. Trefila jste ho rovnou mezi obočí."

"Ach ne, to jsem jen měla štěstí. Jinak jsem v těchhle věcech amatérka."

"Aha." Inspektor se podíval, co má zesnulý u sebe. V kapse našel motouz, dále jablko z roku 1904 a pokyny, jak si počínat, když se probudíte vedle Arména.

"Paní Freemová, byla to první lovecká nehoda vašeho manžela?"
"První fatální, ano. I když jednou mu v kanadských Skalnatých horách orel odnesl rodný list."
"Nosil váš muž příčesek?"
"Ani ne. Obvykle ho nosil s sebou a vytáhl ho, když se s ním někdo přel. Proč?"
"Výstřední člověk."
"To byl."
"Proto jste ho zabila?"

Jak inspektor Ford věděl, že nešlo o nehodu?

Lovec tak ostřílený jako Quincy Freem by se nikdy nevydal na jelena ve spodním prádle. Ve skutečnosti jej paní Freemová utloukla doma, když si brnkala na lžičky, a pouze předstírala, že jde o loveckou nehodu. Odvlekla mrtvolu do lesa a poblíž pohodila časopis Naše myslivost. Ve spěchu manžela zapomněla obléci. Proč však Freem hrál na lžičky ve spodním prádle, zůstává záhadou.

Podivný únos

Kermit Kroll, polomrtvý hladý, se vpotácel do obývacího pokoje v domě svých rodičů. Ti na něj už s úzkostí čekali spolu s inspektorem Fordem.

"Jste hodný, že jste to výkupný zaplatili," řekl Kermit. "Už jsem myslel, že živej odtamtud nevyvážnu."

"Povězte mi, jak se to stalo," řekl inspektor Ford.

"Mířil jsem zrovna do města, že si dám zformovat klobouk, když vtom vedle mě zastaví sedan a dva chlapi v něm se mě ptají, jestli chci vidět koně, kterej umí recitovat Prohlášení nezávislosti. Povídám, že jo, a nasednul jsem. V tu ránu mě omámili chloroformem a já se probral bůhvídkde, připoutanej k židli a se zavázanýma očima."

Inspektor Ford si zkoumavě prohlédl dopis, v němž únosci žádali výkupné. "Milá mami a taťko! Nechtě padesát tisíc v tašce pod mostem v Decaturské ulici. Jestli tam most není, tak ho prosím postavte. Zacházejí se mnou dobře, mám přístřeší i dobrou stravu, i když ty "mušle casino" včera večer byly rozvařené. Doručte ty peníze rychle, protože když se neozvete do několika dnů, tak ten, co mi teď stele, mě uškrtí. Váš Kermit. P. S. Není to vtip. Jeden vtip příkládám, abyste poznali, že vtip vypadá jinak."

"Tušíte, kde vás drželi?"

"Ne. Jen jsem za oknem pořád slyšel takový divný zvuky."

"Divné zvuky?"

"Ano. Znáte ten zvuk, co vydává slaneček, když mu lžete?"

"Hm," zapřemýšlel inspektor Ford. "A jak jste nakonec unikl?"

"Řekl jsem, že chci jít na fotbal, ale že mám jen jeden lístek. Tak mě pustili, ale musel jsem si nechat zavázaný oči a slíbit, že se vrátím do půlnoci. Souhlasil jsem, ale v druhým poločase měli Medvědi takovej náskok, že jsem se zvednul a šel jsem rovnou sem."

"Velmi zajímavé," pravil inspektor Ford. "Teď vím, že jste únos jen předstíral. Jedete v tom s nimi a peníze jste si rozdělili."

Jak to inspektor Ford poznal?

Ačkoli Kermit Kroll dosud žil s rodiči, jim bylo osmdesát a jemu šedesát. Práví únosci by nikdy neunesli šedesátileté dítě, protože to nemá cenu.

Irský génius

Nakladatelství Slizkoff a synové ohlásilo vydání Anotovaných básní Seana O'Shawna, velkého irského básníka, pokládaného mnohými odborníky za nejnepochopitelnějšího, a tudíž nejskvělejšího básníka své doby. Pochopení O'Shawnova díla si pro hojnost vysoce osobních narážek žádá důvěrnou znalost jeho života. Podle badatelů tuto znalost postrádal i on sám. Ze zmíněné znamenité knihy uvádíme ukázkou.

Za strdím v dál

Výplujmež. Plujme

s Fogartyho bradou do Alexandrie,

zatímco bratři Beamishovi

s chichotem spěchají na věž,

pyšni na své dásně.

Již tisíc let je tomu,

co Agamemnon pravil: "Neotvírejte

tu bránu, k čemu je sakra

tak velkej dřevěnej kůň?"

A spojitost? Pouze ta,

že Shaunnesy, do posledního

dechu, odmítl objednat si

předkrm, přestože

klidně mohl.
A kurážný Bixby, ač
datlovi se podobal,
nemohl od Sokrata vyzvednout
své prádlo bez stvrzenky.
Parnell znal odpověď,
leč otázku mu nikdo nepoložil.
fen starý Lafferty, jehož
žertík s lazuritem přiměl
celou generaci
naučit se sambu.
Pravda, Homér byl slepý,
a proto randil
s tamtějšími ženami.
Avšak Aegnus a druidi jsou
němými svědky lidské tužby
po svobodné změně.
I Blake o ní snil,
a O'Higgins též, jemuž
ukradli oblek, jež měl na sobě.
Civilizace má tvar
kruhu a opakuje se, zato
O'Learyho hlava má tvar
různoběžníku.
Radujte se! Veselte se! A občas
zavolejte matce.

Vyplujeme. O'Shawn měl zálibu v mořeplavbě, ale na moři to nikdy nezkusil. Jako chlapec snil, že se stane lodním kapitánem, ale vzdal to, když mu kdosi vysvětlil, co jsou to žraloci. Zato jeho bratr Jack se dal k britskému námořnictvu, ovšem byl propuštěn, jelikož prodal lodivodovi vlašský salát.

Fogartyho brada. Nepochybně se jedná o George Fogartyho, který O'Shawna přesvědčil, aby se stal básníkem, a ujistil jej, že i tak jej budou nadále zvat na večírky. Fogarty vydával časopis zaměřený na nové básníky. Počtem výtisků se sice časopis omezoval na Fogartyho matku, ale jeho dopad byl mezinárodní. Fogarty byl rozverný, brunátný Ir. Největším povyražením pro něj bylo natáhnout se na náměstí a napodobovat pinzetu. Nakonec se nervově zhroutil a byl zatčen, neboť na Velký pátek snědl kalhoty. Fogartyho brada byla předmětem četných posměšků, protože vzhledem ke své nepatrnosti téměř absentovala. Při tryzně za Jima Kellyho svěčil Fogarty O'Shawnovi: "Dal bych cokoli za větší bradu. Jestli nějakou co nevidět nesezenu, určitě provedu nějakou zbrkllost." Fogarty byl mimo jiné přítelem Bernarda Shawa a jednou se směl dotknout Shawova vousu, ovšem za podmínky, že se hned vzdálí.

Alexandrie. Zmínky o Středním východě se objevují v celém O'Shawnově díle. Jeho báseň, počínající veršem "Do Betléma s mydlinkami...", představuje sžíravý pohled mumie na hotelový provoz.

Bratři Beamishovi. Dva přítroublí bratři, kteří se pokusili dostat z Belfastu do Skotska poštou - hodlali se navzájem odeslat.

Liam Beamish chodil s O'Shawnem do jezuitské školy, ale vyhodili ho, protože se oblékal jako bobr. Quincy Beamish byl větší introvert a do svých jednačtyřiceti let nosil na hlavě molitan.

Bratři Beamishovi O'Shawna často popichovali a obvykle mu snědli oběd těsně předtím, než se do něj pustil. O'Shawn však na ně rád vzpomíná a v jeho nejlepším sonetu "Má láska je jako veliký, převeliký yak" vystupují bratři symbolicky jako dvě štokrleta.

Věž. Když se O'Shawn odstěhoval od rodičů, žil ve věži jižně od Dublinu. Byla to velice nízká věž, asi šest stop vysoká, čili o dva palce nižší než O'Shawn. Toto sídlo sdílel s přítelem Harrym O'Connelem, jenž měl literární ambice. Jeho veršovanou hru Pižmoň přestali náhle hrát, když kdosi omámil účinkující chloroformem.

O'Connel měl značný vliv na O'Shawnovův styl a nakonec jej přesvědčil, že každá báseň nemusí začínat slovy "Modrá je fiala, červená růžička".

Pyšni na své dásně. Bratři Beamishovi měli neobvykle solidní dásně. Liam Beamish si klidně vyndal umělý chrup a pojídal griliáš. Činil to denně celých šestnáct let, až mu řekli, že takové povolání neexistuje.

Agamemnon. O'Shawn byl posedlý Trojskou válkou. Nemohl uvěřit, že by nějaká armáda byla tak hloupá, že by za války přijala dar od nepřítele. Obzvlášť když se vojáci přiblížili k dřevěnému koni a slyšeli z něj chichot. Tato epizoda mladému O'Shawnovi zřejmě přivodila trauma, a tak po celý život vždy přepečlivě zkoumal každý dárek, ba dokonce si o jedné narozeninách posvítil baterkou do darovaných bot a volal: "Je tam někdo? He? Vylezte!"

Shaunnesy. Michael Shaunnesy, okultní spisovatel a mystik, který O'Shawna přesvědčil, že ty, kdo si schovávají šňůrky, čeká posmrtný život.

Shaunnesy rovněž věřil, že naše jednání ovlivňuje měsíc, a že dát se ostříhat při zatmění měsíce způsobuje sterilitu. O'Shawna Shaunnesy velice zaujal, takže pak většinu života zasvětil studiu okultních věd, ačkoli nikdy nedospěl k vrcholnému cíli, vstoupit do místnosti klíčovou dírkou.

Měsíc zaujímá význačné místo v O'Shawnově pozdější tvorbě. Básník se svěřil Jamesi Joyceovi, že mezi jeho největší rozkoše patří ponořit za měsíčné noci paži do pudinku.

Poznámka o předkrmu, který Shaunnesy odmítl, se patrně týká dne, kdy s O'Shawnem večeřel v Innesfree a slámkou střílel hrášek na jednu tlustou dámu, která nesouhlasila s jeho názory na balzamování.

Bixby. Eamon Bixby. Politický fanatik, který hlásal břichomluvectví jako lék na všechny nemohy světa. Byl významným žákem Sokratovým, ale lišil se od řeckého filozofa v myšlence "fajn života". Bixby se domníval, že jej lze dosáhnout, pouze když všichni budou vážit stejně.

Parnell znal odpověď. Odpověď, o níž se O'Shawn zmiňuje, je "cín" a otázka zní: "Jaký je hlavní bolivijský vývozní artikl?" Že tuto otázku Parnellovi nikdo nepoložil, je pochopitelné, i když jednou měl jmenovat největšího kožešinového čtyrnožce a řekl "slepice", za což byl kritiky pranýřován.

Lafferty. Osobní ortoped Johna Millingtona Synge a fascinující figurka. Měl vášnivý poměr s Molly Bloomovou, dokud mu nedošlo, že je to fiktivní postava.

Lafferty si liboval v kanadských žertících a jednou Syngeovi obalil ortopedické vložky ve vajíčku a strouhance jako řízky. V důsledku toho Synge podivně našlapoval a jeho následovníci jej napodobovali v naději, že když si osvojí jeho chůzi, rovněž budou psát znamenité hry. Tím se vysvětlují verše: "...přiměl (celou generaci) naučit se sambu".

Homér byl slepý. Homér je zástupný symbol pro T. S. Eliota, jehož O'Shawn pokládal za básníka "obrovského dosahu, leč nepatrného dopadu".

Ti dva se poznali v Londýně při zkouškách Vraždy v katedrále (tenkrát se hra ještě jmenovala Někdo to rád horké). O'Shawn přemluvil Eliota, aby se vzdal licousů a úmyslu stát se španělským tanečníkem. Oba spisovatelé pak sepsali manifest, stanovující cíle "nové poezie". Jedním z vytyčených cílů bylo psát méně básní pojednávajících o králících.

Aegnus a druidové. Na O'Shawna zapůsobila keltská mytologie. Jeho báseň, začínající slovy "Záštipici na okříně, krleš, krleš, krleš...!", vypráví o tom, jak kdysi pradávno bohové v Irsku proměnili zamilovanou dvojici v kompletní Encyklopedii Britanniku.

Svobodná změna. Narážka se patrně týká O'Shawnova přání "změnit lidstvo", o němž se domníval, že je v zásadě zvrhlé, obzvláště žokejové. O'Shawn byl rozhodně pesimista a cítil, že z lidstva nevzejde nic dobrého, pokud se nedohodne, že sníží svou tělesnou teplotu z 98,6 stupňů Fahrenheita, jelikož tuto teplotu pokládal O'Shawn za nerozumnou.

Blake. O'Shawn byl mystik a podobně jako Blake věřil v neviditelné síly. To mu potvrdil incident, při němž do jeho bratra Bena udeřil blesk, zrovna když olizoval známku na dopis. Blesk Bena neusmrtil, což O'Shawn přičítal Prozřetelnosti, ačkoli uplynulo sedmáct let, než bratr opět zasunul jazyk do úst.

O'Higgins. Patrick O'Higgins seznámil O'Shawna s Polly Flahertyovou, která se měla stát O'Shawnovou chotí po deseti letech namluvách, při nichž se pouze tajně scházeli a sípali na sebe. Polly nikdy nedocenila manželovu genialitu a vyprávěla důvěrným přátelům, že lidé si jej nebudou pamatovat pro jeho poezii, ale kvůli zvyku pronikavě zapisovat před požíváním jablek.

O'Learyho hlava. Hlavou je myšlena hora Mount O'Leary, kde O'Shawn požádal Polly o ruku okamžik předtím, než se skutálela. O'Shawn ji navštívil v nemocnici a získal si její srdce básní o rozkladu těla.

Zavolejte matce. Na smrtelném loži prosila O'Shawnova matka Bridget svého syna, aby nechal poezie a stal se prodávacem vysavačů. O'Shawn jí to nedokázal slíbit a po zbytek života jej sužovala úzkost a provinilost, přestože na Mezinárodní konferenci o poezii v Ženevě prodal lux W. H. Audenovi a také Wallaci Stevensovi.

Bájně příběhy a mýtická zvířena

(Uvedené exempláře představují mnou vybrané výtvořky představitelů světových autorů. Čtyřsvazkovou antologii vydá nakladatelství Remitenda a synové po vyhlášení výsledků stávký norských pastevců.)

Čebus

Čebus je pět centimetrů dlouhý pták, který ovládá řeč, ale hovoří o sobě v třetí osobě. Říká například: "On je ale pěkný ptáček, což?"

Podle perské mytologie platí, že usedne-li čebus ráno na okenní římsu, někdo z příbuzenstva buď přijde k penězům, anebo si zlomí obě nohy při tombole.

Zarathuštra prý obdržel čebuse jako dárek k narozeninám, i když spíš potřeboval šedé kalhoty. Čebus se rovněž vyskytuje v mytologii babylónské, ale v té je sarkastičtější a neustále prohlašuje: "Ale jděte!"

Někteří čtenáři možná znají Holsteinovu méně známou operu zvanou Taffelspitz, v níž se němě děvče do čebuse zamiluje, políbí jej, a oba pak poletují po pokoji, dokud nespadne opona.

Salámec poletuší

Ještěr mající čtyři sta očí - dvě stě na dálku a dvě stě na čtení. Legenda praví, že pohlédne-li někdo salámci do očí, okamžitě ztratí právo řídit motorové vozidlo v New Jersey.

Stejně legendární je hřbitov salámců. Ani sami salámci to místo neznají, a když náhodou nějaký salámec padne mrtev k zemi, musí tam zůstat ležet, dokud pro něj nepřijdou.

V severské mytologii se hřbitov salámců snaží nalézt Loki, ale místo toho natrefí na koupající se rýnské děvuchy a z nějakého důvodu skončí s tasemnicí.

Císař Ho Sin měl sen, v němž spatřil palác větší než svůj vlastní a s poloviční činží. Když do oné budovy vstoupil, shledal, že tělo má opět mladé, ačkoli hlava setrvala kdesi ve věku od šedesáti pěti do sedmdesáti. Otevřel dveře a uviděl jiné dveře a za nimi další - po chvíli si uvědomil, že prošel stovkou dveří a teď stojí na dvorku.

Právě když se Ho Sin ocitl na pokraji zoufalství, usedl mu na rameno slavík a zapěl nejkrásnější píseň, jakou kdy císař slyšel, načež jej klovl do nosu.

Když Ho Sin pohlédl do zrcadla, místo vlastního odrazu uviděl jistého Mendela Goldblatta z Wassermanovy instalatérské firmy, který jej obvinil, že mu vzal kabát.

A tak Ho Sin poznal tajemství života, které znělo: "Nikdy nejódlovat."

Když se císař probudil, byl celý zpocený a nemohl si vzpomenout, jestli se mu ten sen zdál, anebo jestli se právě nachází ve snu, který se zdá jeho soudnímu ručiteli.

Chňapoň

Chňapoň je mořská obluda s tělem kraba a hlavou mzdové účetní.

Chňaponi jsou údajně obdařeni vynikajícím zpěvným hlasem a jejich zpěv dohání námořníky k šílenství, obzvláště při písničkách Colea Portera.

Zabít chňaponě přináší smůlu. V jedné básni sira Herberta Figga chňaponě zastřelí námořník a loď se náhle v bouři začne potápět. Posádka uchvátí kapitána a v naději, že loď zachrání, vyhodí přes palubu jeho falešné zuby.

Jikrouš obrovský

Jikrouš je mytologické zvíře s hlavou lva i tělem lva, i když ne toho samého lva. Podle pověsti spí jikrouš tisíc let a náhle povstane v plamenech, obzvláště jestli při schrupnutí kouřil.

Odysseus prý jednoho jikrouše probudil po šesti stech letech, ale ten byl netečný a mrzutý. Žadonil, ať ho nechají ještě dvě stě let v posteli.

Jikrouše spatřiti bývá pokládáno za zlé znamení, zhusta věštící hladomor či pozvánku na koktejl.

Jeden mudrc v Indii se vsadil s kouzelníkem, že se nenechá ošálit, načež kouzelník klepl mudrce do hlavy a proměnil jej v holuba. Holub odletěl z okna na Madagaskar a zavazadla si nechal poslat.

Mudrcova žena, která u toho byla, se kouzelníka otázala, jestli také umí proměnit věci ve zlato, a pokud ano, zda by mohl jejího bratra proměnit v tři dolary v hotovosti, aby ten den vůbec za něco stál.

Kouzelník opáčil, že kdo se chce ten trik naučit, musí putovat do čtyř koutů světa, ale že to chce jet tam mimo sezónu, protože tři kouty byvají obsazené.

Žena o tom chvíli přemítala a pak vyrazila do Mekky, přičemž zapomněla vypnout sporák. Vrátila se za sedmáct let, poté co promluvila s dalajlámou, a hned začala pobírat podporu v nezaměstnanosti.

(Tento příběh je jedním z hinduistických mýtů, které vysvětlují, proč máme pšenici. Autor.)

Laskonka

Velká bílá myš s textem písničky Chlupatý kaktus vytištěným na břišku.

Laskonka se od ostatních hlodavců liší výjimečnou vlastností - lze ji vzít do ruky a hrát na ni jako na harmoniku.

Laskonce je podobná čabajka, drobná veverka, která umí pískat a osobně zná detroitského starostu.

Astronomové hovoří o obydlené planetě zvané Quelm, od Země tak vzdálené, že člověk cestující rychlostí světla by tam dorazil za šest miliónů let, i když teď se plánuje nová rychlotrasa, která cestu o dvě hodiny zkrátí.

Jelikož teplota na Quelmu je 1300 °F pod nulou, koupání je zakázáno a rekreační střediska jsou buď zavřená, nebo v nich zřídili varieté.

Vzhledem k vzdálenosti od středu sluneční soustavy na Quelmu nepůsobí zemská přitažlivost a uspořádat večeri pro větší počet hostů vyžaduje značné plánování.

Kromě všech těchto nedostatků není na Quelmu kyslík, nutný pro náš druh života, takže tvorové, kteří tam přebývají, se sotva protlučou, pokud nedělají melouchy.

Vypráví se, že před mnoha miliardami let nebylo místní prostředí tak hrozné - rozhodně ne horší než v Pittsburghu - a

žily v něm lidské bytosti. Tito lidé - podobali se nám ve všem, až na salátovou hlávku místo nosu - byli do jednoho filozofy. Jako filozofové dali hodně na logiku a měli pocit, že jestliže existuje život, někdo to určitě zapříčinil, a tak se pídili po tmavovlasém tetovaném muži v námořnickém tříčtvrťáku. Když z toho nic nebylo, nechali filozofie a pustili se do zásilkové služby, ale pak šlo poštovné nahoru a oni vyhynuli.

Toliko šeptem... fakt šeptem

Zeptejte se průměrného člověka, kdo napsal hry Hamlet, Romeo a Julie, Král Lear a Othello. Ve většině případů dotyčný s jistotou vypálí, že to byl "nesmrtelný bard ze Stratfordu". Zeptejte se ho na autorství shakespearovských sonetů a uvidíte, že se vám dostane stejně nelogické odpovědi. Pak položte tytéž otázky literárním detektivům, kteří se nám vždycky jednou za čas urodí, a vůbec se nedivte, budou-li odpovědi znít třeba Francis Bacon, Ben Jonson, královna Alžběta nebo Habeas Corpus.

Nejnovější podobnou teorii naleznete v knize, kterou jsem právě přečetl. Její autor se snaží s konečnou platností dokázat, že Shakespearovo dílo ve skutečnosti napsal Christopher Marlowe. Hájí toto stanovisko tak přesvědčivě, že po přečtení jsem si nebyl jist, zda Shakespeare byl Marlowe či Marlowe Shakespeare, nebo co. Jedno vím jistě - ani jednomu bych neproplatil šek - a to je čtu rád.

Vezmu-li tedy v úvahu zmíněnou teorii, chci v první řadě vědět, kdo psal Marlowovy hry, když Marlowe psal Shakespearovy? Odpověď nalezneme v Shakespearově sňatku s ženou, která se jmenovala Hathawayová. To je doloženo. Podle nové teorie však byl manželem Anne Hathawayové vlastně Marlowe. Jejich sňatek působil Shakespearovi nemalý zármutek, neboť jej nechtěli pouštět do domu.

Jednoho osudného dne, v záchvatu zuřivé žárlivosti nad pořadím ve frontě na chleba, byl Marlowe skolen - buď skolen nebo odvláčen v přestrojení, aby se vyhnul obvinění z kacířství, což byl velice závazný přečin, a trestal se buď skolením nebo odvláčením, nebo obojím.

A právě tehdy se Marlowova mladá choť chopila pera a dále psala hry a sonety, které všichni známe a nesnášíme.

Dovolte mi vysvětlivku.

Je nám známo, že Shakespeare (Marlowe) si půjčoval náměty od starověkých klasických autorů (modernistů); když však přišel čas klasikům je vrátit, byly už celé vyždímané a on musel přehnout ze země pod falešným jménem William Bard (odtud pochází výraz "nesmrtelný bard"), aby se vyhnul vězení pro dlužníky (odtud pochází výraz "vězení pro dlužníky"). Nyní do obrazu vstupuje Francis Bacon. Tento ve své době významný zlepšovatel pracoval na pokročilých mrazírenských metodách. Podle jedné legendy zemřel při pokusu o zmrazení kuřete. Při strkání do mrazáku bylo kuře patrně pohotovější. Ve snaze ukrýt Marlowa před Shakesparem, kdyby to náhodou byl jeden a tentýž člověk, přijal Bacon fiktivní jméno Alexander Pope, což byl jen anglický titul papeže Alexandra, hlavy římskokatolické církve, jenž byl v té době v exilu, neboť do Itálie vtrhli Bardi, poslední kmen z nomádských hord (odtud pochází výraz "nesmrtelný bard"), a již před lety odcválal do Londýna, kde v Lochu seděl Raleigh a čekal na smrt.

Záhada houstne, jelikož k tomu všemu přichystá Ben Jonson nepravý pohřeb pro Marlowa, jehož místo ale zaujme jistý méně známý básník, kterého Jonson přemluví. Bena Jonsona si nepleťme se Samuelem Johnsonem. To byl Samuel Johnson. Samuel Johnson nikoli. Samuel Johnson byl Samuel Pepys. Pepys byl ve skutečnosti Raleigh, který prchl z Lochu, aby napsal Ztracený ráj pod jménem Johna Milтона, básníka, který pro svou slepotu do Lochu naopak nedopatřením uprchl, a pověsili jej pod jménem Jonathan Swift. Všechno je hned jasnější, když si uvědomíme, že George Eliot byl žena.

Z toho vyplývá, že Král Lear není Shakespearova hra, ale satirická revue napsaná Chaucerem, původně nazvaná Každý jest nějaký. Nalezneme v ní stopu, vedoucí k muži, jenž zabil Marlowa. V alžbětinské době (zvané podle Alžběty neboli Elizabeth Barret Browningové) byl znám pod jménem Old Vic, nám je povědomější jako Victor Hugo. Ten napsal Chrám matky Boží v Paříži, o němž se většina studentů literatury domnívá, že je to vlastně Coriolanus s několika evidentními změnami. (Zkuste vyslovit oba názvy rychle za sebou.)

Pak ovšem vyvstává otázka, zda Lewis Carroll celou situaci nezkarikoval ve své Alence v kraji divů. Zajíc Břežňák je Shakespeare, Potrhlý Švec Marlowe, a Plch je Bacon - anebo je Bacon Švec a Marlowe Plch - nebo Alenka je Shakespeare - či Bacon - případně Carroll je Potrhlý Švec. Škoda, že Carroll nežije, aby v tom udělal jasno. Nebo aspoň Bacon. Nebo Marlowe. Anebo Shakespeare. Zkrátka, hodláte-li se stěhovat, ohlaste to na poště. Pokud vám ovšem budoucí pokolení nejsou ukradená.

Kdyby byli impresionisté dentisty

(Fantazie s přenášením temperamentů)

Drahý Theo!

Což se mnou život nikdy nebude zacházet slušně? Tónu v zoufalství. V hlavě mi tak buší! Paní Schwimmerová mě žaluje, protože jsem jí udělal můstek, jak jsem to cítil, a ne tak, aby se hodil do těch jejích směšných úst! Ano! Nemůžu pracovat na objednávku jako obyčejný řemeslník! Dospěl jsem k názoru, že její můstek musí být obrovský a zvlněný, plný divokých, explozivních zubů, vyrazujících všemi směry jako plamenné jazyky! A paní Schwimmerová se rozčiluje, protože jí můstek nepadne do úst! Je tak pitomě šosácká, že bych jí nejraději jednu vrazil! Pokusil jsem se jí tam vsadit protézu, ale trčí ven jako křišťálový lustr. Přesto mi připadá nádherná. A paní Schwimmerová tvrdí, že nemůže kousat! Co je mi do toho, jestli může kousat nebo ne! Theo, já už to takhle moc dlouho nevydržím! Nabídl jsem Cézannovi, aby se mnou sdílel ordinaci, ale on je starý a nemocný a neudrží instrumenty, které se mu musí přivazovat k zápěstí, jenže

pak mu zase chybí přesnost, a jakmile se někomu dostane do úst, zvyráží víc zubů, než jich zachrání. Co mám dělat?
Vincent

Drahý Theo!

Tenhle týden jsem dělal nějaké rentgenové snímky, které mi připadaly dobré. Viděl je Degas a nelíbily se mu! Říkal, že kompozice je špatná. Všechny kazy jsou prý nakupené v levém dolním rohu. Vysvětloval jsem mu, že ústa paní Slotkinové tak opravdu vypadají, ale on si nedal říct! Prohlásil, že rámy jsou odporné, že mahagon je na to prý moc masivní. Když odešel, roztrhal jsem ty snímky na kusy! Jako by to nestačilo, pokoušel jsem se o kořenový kanálek u paní Wilmy Zardisové, ale uprostřed práce na mě přišla deprese. Najednou jsem si uvědomil, že kořenové kanálky prostě dělat nechci! Zrudnul jsem a začala se mi točit hlava. Vyběhl jsem z ordinace ven na vzduch, kde se aspoň dalo dýchat! Nevím, co se dělo příštích pár dní, ale probudil jsem se na pobřeží. Když jsem se vrátil, seděla paní Zardisová pořád ještě v křesle. Dokončil jsem tu práci z pocitu povinnosti, ale nedokázal jsem se přinutit ji podepsat.

Vincent

Drahý Theo!

Zase jednou potřebuji peníze. Vím, jak strašně Tě to musí obtěžovat, ale na koho se můžu obrátit? Potřebuji peníze na materiál! Pracuji teď téměř výhradně se zubařskými nitěmi, hodně přitom improvizuji a výsledky jsou vzrušující. Bože! Nezbyl mi ani halíř na novokain! Dneska jsem vytrhával řezák a musel jsem místo anestézie předčítat pacientovi Theodora Dreisera. Pomoz!

Vincent

Drahý Theo!

Rozhodl jsem se sdílet ordinaci s Gauguinem. Je to dobrý dentista, specializuje se na můstky a zřejmě si mě velmi oblíbil. Vyjadřoval se velice pochvalně o mé práci na panu Jay Greenglassovi. Jestli se pamatuješ, plomboval jsem mu dolní sedmičku, ale pak se mi ta plomba znelíbila a chtěl jsem ji zase vytáhnout. Greenglass se zatvrzele bránil a dostalo se to až k soudu. Šlo o právní problém, kdo je vlastníkem té plomby. Na radu svého advokáta jsem Greenglasse chytře žaloval o celý zub a pak jsem se spokojil s plombou. Někdo ji viděl, jak se povaluje v koutě ordinace, a chce ji vystavit! Dokonce se už mluví o retrospektivní výstavě!

Vincent

Drahý Theo!

Myslím, že byla chyba dávat se dohromady s Gauguinem. Je to nevyrovnaný člověk. Pije kloktadlo ve velkých dávkách. Když jsem ho z toho obvinil, zmocnila se ho zuřivost a strhl mi ze zdi diplom. V klidnější chvíli jsem ho přesvědčil, abychom šli plombovat zuby do přírody. Pracovali jsme na louce obklopeni zelení a zlatem. Udělal korunky slečně Angele Tonnatové a já udělal provizorní plombu panu Louisi Kaufmanovi. Tak jsme si tam společně pracovali na čerstvém vzduchu. Řady zářivě bílých zubů na slunečním světle! Pak zafoukal vítr a odvál panu Kaufmanovi do křovin tupé. Kaufman se po něm vrhl a shodil všechny Gauguinovy instrumenty na zem. Gauguin přičítal vinu mně a pokusil se mě udeřit, ale omylem strčil do pana Kaufmana, a ten se posadil na turbinovou vrtačku. Pan Kaufman proletěl bleskově kolem mě a vzal slečnu Tonnatovou s sebou. Následkem toho, Theo, mi advokátní firma Rifkin, Rifkin, Rifkin a Melzter nechala obstatit příjmy. Pošli, co můžeš.

Vincent

Drahý Theo!

Toulouse-Lautrec je nejsmutnějším člověkem na světě. Ze všeho nejvíc touží stát se velkým dentistou a talent skutečně má, ale je příliš malý, aby dosáhl pacientům do úst, a příliš hrdý, aby se na něco postavil. S rukama nad hlavou slepě šátrá kolem rtů svých pacientů a včera, když chtěl nasadit paní Fittelsonové korunky, umístil ji je na bradu. Další novinky jsou, že můj starý přítel Monet odmítá pracovat na čemkoli kromě velikých, převelikých úst a Seurat, který je velice náladový, si vyvinul metodu čištění jednoho zubu po druhém, dokud nevytvoří to, čemu říká "plná, čistá ústa". Je v tom určitá architektonická solidnost, ale je to skutečně dentistické dílo?

Vincent

Drahý Theo!

Zamíloval jsem se. Minulý týden přišla Claire Memlingová na pravidelnou preventivní prohlídku. (Poslal jsem jí lístek se zprávou, že už uplynulo půl roku od její poslední prohlídky, i když jsou to teprve čtyři dny.) Theo, ona mě dohání k šílenství! Jsem zdivočelý touhou! Ten skus! Nikdy jsem takový skus neviděl! Její zuby do sebe přesně zapadají! Ne jako u paní Itkinové, která má dolní chrup o dva centimetry před horním, takže její předkus připomíná vlkodlaka! Ne! Clairiny zuby skousnou a zapadnou do sebe! Při něčem takovém věříš, že Bůh doopravdy existuje! A přitom zase není příliš dokonalá! Nemá tak bezchybná, aby byla nezajímavá. Má mezeru mezi dolní devítkou a jedenáctkou. O desítku přišla v dospívání. Najednou, bez sebemenšího varování se jí začala kazit. Ten zub se dal odstranit celkem snadno (vlastně jí vypadl během řeči) a už nikdy nebyl nahrazen. "Nic by nemohlo nahradit desítku dole. Byl to víc než zub, byl to do té doby celý můj život." O tom zubu už se pak v její dospělosti zřídka kdy mluvilo, a myslím, že se mnou o něm byla ochotná mluvit jen proto, že mi věří. Ach, Theo, já ji miluji. Dával jsem se jí dnes do úst a najednou jsem byl zase jako nervózní medik a padaly mi tam tampóny a zrcátka. Pak jsem ji objal a ukázal jí, jak se správně čistí zuby. Ten malý sladký hlupáček byl zvyklý držet kartáček nehybně a pohybovat hlavou ze strany na stranu. Příští čtvrtek jí dám rajskej

plyn a požádám ji, aby se za mě provdala.
Vincent

Drahý Theo!

Opět jsme se s Gauguinem chytli a on odjel na Tahiti. Právě trhal zub, když jsem ho vyrušil. Opíral se kolenem panu Natu Feldmanovi o hrudník a kleštěmi svíral jeho pravou horní stoličku. Došlo k obvyklému zápasu a já jsem naneštěstí právě v tom okamžiku vešel a zeptal se Gauguina, jestli neviděl můj plstěný klobouk. Gauguin ztratil koncentraci, povolil sevření zubu a Feldman té chvilkové nepozornosti využil, vyskočil z křesla a prchl z ordinace. Gauguin byl úplně nepříčetný! Držel mi hlavu pod rentgenem celých deset minut a několik dalších hodin jsem nedokázal mrknout oběma očima současně. Teď jsem sám.
Vincent

Drahý Theo!

Vše je ztraceno! A dnes měl být ten velký den. Chtěl jsem požádat Claire, aby si mě vzala, a byl jsem trochu nervózní. Vypadala nádherně v bílých organýnových šatech, v slaměném kloboučku a s ustupujícími dásněmi. Jak seděla v křesle se sondou v ústech, rozbušilo se mi srdce. Chtěl jsem být romantický. Ztlumil jsem světlo a pokoušel se přejít v konverzaci k rozverným tématům. Oba jsme si dali trochu rajského plynu. Když se mi zdálo, že nastala pravá chvíle, podíval jsem se jí přímo do očí a řekl: "Vypláchněte, prosím." A ona se rozesmála! Ano, Theo! Smála se mi a pak se rozzlobila! "To si myslíte, že bych si před takovým člověkem, jako jste vy, vypláchla? To se povedlo!" Řekl jsem: "Prosím, vy mě nechápete." Ona řekla: "Chápu vás až moc dobře! Nikdy bych si nevypláchla před nikým kromě diplomovaného zubního lékaře! Když si jen pomyslím, že bych si vypláchla tady! Nesahejte na mě!" A potom s pláčem utekla: Theo! Já chci umřít! Když vidím svou tvář v zrcadle, nejraději bych ji neviděl. Neviděl! Doufám, že se máš dobře.
Vincent

Drahý Theo!

Ano, je to pravda. To ucho, co je na prodej v obchodě se žertovnými předměty bři Fleischmanů, je moje. Asi to byla hloupost, ale chtěl jsem minulou neděli poslat Claire dárek k narozeninám a všude měli zavřeno. Ach, bože. Někdy lituji, že jsem neposlechl otce a nestal se malířem. Není to moc vzrušující, ale aspoň je to pravidelný život.
Vincent

Žádný kaddiš za Weinsteina

Weinstein ležel pod dekou a strnule a deprimovaně zíral na strop. Venku se z dlažby zvedaly dusivé vlny vlhkého vzduchu. Hluk projíždějících aut byl v tuto hodinu ohlušující, a Weinsteinovi k tomu všemu hořela postel. Jen se na mě podívejte, pomyslel si. Je mi padesát. Půl století. Příští rok mi bude jednapadesát. Pak dvaapadesát. Pomocí téže logiky si dokázal vypočítat svůj věk celých pět let dopředu. Tak málo času zbývá, pomyslel si, a tolik toho ještě musím vykonat. Tak například se chtěl naučit řídit. Jeho přítel Adelman, s kterým v Rush Street hrával kuličky, studoval řízení na Sorbonně. Volant ovládal výtečně a dojel si již zcela sám na mnoho míst. Weinstein se párkrát pokusil řídit otcův chevrolet, ale pokaždé skončil na chodníku.

Byl předčasně vyspělé dítě. Intelektuál. Ve dvanácti přeložil básně T. S. Eliota do angličtiny, poté co se nějaci vandalové vloupali do knihovny a přeložili je do francouzštiny. Nejenže jej od ostatních izoloval jeho vysoký I.Q., vytrpěl také nevýslovné přikori i pronásledování kvůli svému náboženskému vyznání, hlavně ze strany rodičů. Je pravda, že otec chodil do synagogy a matka rovněž, ale nedovedli se smířit s tím, že syn je Žid. "Jak se to mohlo stát?", kroutil hlavou otec. Mám semitské rysy, říkal si Weinstein denně při holení. Párkrát si ho někdo spletl s Robertem Redfordem, ale vždycky slepec. A pak tu byl Feinglass, další kamarád z klukovských let. Student s červeným diplomem. Později odborářský špeh, donášející na dělníky. Stal se z něj marxista, komunistický agitátor. Zrazen stranou, odešel do Hollywoodu a namlouval slavnou kreslenou myš. Ta ironie!

I Weinstein koketoval s komunismem. Aby udělal dojem na jednu slečnu na vysoké, odstěhoval se do Moskvy a dal se k Rudé armádě. Když za ní zajel na druhé rande, už měla jiného. Hodnost četaře v ruské pěchotě mu však později uškodila, když potřeboval povolení, aby na večeři v restauraci Longchamps dostal zdarma jednohubku. Na škole také zorganizoval laboratorní myši a byl jejich vůdcem při stávce za lepší pracovní podmínky. Nelákala jej ani tak politika, spíš poezie marxistické teorie. Byl přesvědčen, že kolektivizace by fungovala, kdyby se všichni naučili slova k písničce Rag Mop. Fráze "zahnívající kapitalismus" mu utkvěla v paměti ode dne, kdy strýčkovi z Páté avenue uhnul nos. Co vlastně, říkal si, máme vědět o skutečné podstatě společenského převratu? Jen to, že se o něj nemáme pokoušet po jídle v mexické restauraci.

Hospodářská krize zničila Weinsteinova strýce Meyera, který si jmění schoval pod matraci. Když se zhroutila burza, vláda zabrala všechny matrace a z Meyera byl do rána žebrák. Zbývalo mu jen skočit z okna, ale chyběla mu odvaha, a tak od roku 1930 do roku 1937 seděl na okenní římse.

"Tihle mladí s tou jejich marihuanou a sexem," říkával strýc Meyer s oblibou. "Co ti vědí, jaké to je, sedm let sedět na okně? Tam teprve vidíte život. Všichni sice vypadají jako mravenci. Ale má Tessie - kéž odpočívá v pokoji - mi chystala sváteční večeři přímo na okně. A na Pesach zašla celá rodina. Oj, synovce! Kam ten svět spěje, když vyrobili bombu, co zabije víc lidí než jedinej pohled na dceru Maxe Rifkina?"

Weinsteinovi takzvaní přátelé promluvili všichni při vyslýchání Výborem pro neamerickou činnost. Blotnicka udala vlastní matka. Sharpsteina udal jeho telefonní záznamník. I Weinsteina předvolali a on přiznal, že věnoval peníze Fondu

na pomoc Rusku, a pak dodal: "Ach ano, koupil jsem Stalinovi jídelní soupravu." Odmítl kohokoli jmenovat, ale slíbil, že bude-li na tom výbor trvat, poskytne údaje o výškách lidí, které zná ze schůzí. Nakonec zpanikařil a místo pátého dodatku k Ústavě využil třetího, což mu umožnilo kupovat si ve Filadelfii v neděli pivo.

Weinstein se doholil a vlezl do sprchy. Mydlil se, zatímco mu vřelá voda crčela po mohutných zádech. Pomyslel si: "Tak tady jsem, v daném okamžiku časoprostoru, a sprchuju se. Já, Izák Weinstein. Jeden z tvorů Božích." Pak šlápl na mýdlo, uklouzl a narazil si hlavu o věšák na ručník. Byl to špatný týden. Den předtím se nechal špatně ostříhat a dosud ho nepřešla úzkost, kterou mu to způsobilo. Holič nejprve šmikal uvážlivě, ale Weinstein si brzy uvědomil, že zašel příliš daleko. "Dejte je zpátky!", ječel nerozumně.

"To nejde," řekl holič. "Nedržely by."

"No tak mi je dejte, Dominiku! Vezmu si je domů!"

"Jakmile spadnou na podlahu, patří mně, pane Weinsteině."

"Chci svoje vlasy a bašta!"

Weinstein zbrunátněl a vztekal se, ale nakonec si připadal provinile a odešel. Ti gójové, pomyslel si. Vždycky člověka dostanou.

Vyšel z hotelu a šel po Osmé avenue. Dva muži tam zrovna přepadli starou paní. Panebože, pomyslel si Weinstein, byly časy, kdy takovouhle fušku zvládl jeden člověk. To jsou poměry. Všude chaos. Kant měl pravdu - mysl stanoví řád. A taky člověku napoví, kolik dát komu od cesty. Je to nádhra, být při vědomí. Jak to asi dělají ti chudáci v New Jersey? Zrovna šel za Harriet kvůli alimentům. Stále ji miloval, přestože v době, kdy byli svoji, se systematicky pokoušela o cizoložství se všemi od "R" v manhattanském telefonním seznamu. Odpustil jí. Ale měl něco tušit, když jeho nejlepší přítel a Harriet si v Maine pronajali na tři roky dům a neřekli mu, kam jedou. Nechtěl si to připustit - tak to bylo. Jeho sexuální soužití s Harriet skončilo záhy. Jednou s ní spal tu noc, co se poznali, jednou večer, když astronauti poprvé přistáli na Měsíci, a jednou chtěl vyzkoušet, jestli už ho nezlobí plotýnka. "S tebou to ksakru za nic nestojí, Harriet," stěžoval si. "Jsi příliš čistá. Vždycky když na tebe dostanu chuť, sublimuju to zasazením stromku v Izraeli. Připomínáš mi matku." (Molly Weinsteinová, kéž odpočívá v pokoji, pro něj dřela a dělala nejlepší plněné závitky v Chicagu - tajila ten recept, dokud všem nedošlo, že dává do nádivky hašiš.)

Na milování potřeboval Weinstein ženu, která by byla pravým opakem. Třeba Lu Anne, která ze sexu udělala umění. Potíž byla jen v tom, že neuměla počítat do dvaceti, aniž si přitom nesundala boty. Jednou jí zkusil dát knihu o existencialismu, ale ona ji snědla. Weinstein měl vždycky pocit, že po sexuální stránce mu cosi chybí. Jednak si připadal malý. Bez bot měřil zhruba sto šedesát dva centimetry, podle toho, jaké měl ponožky. V některých byl vysoký až sto šedesát čtyři centimetry. Jeho psychoanalytik dr. Klein jej přesvědčil, že skočit pod rozjetý vlak je spíš hostilní než sebe-destructivní, ale každopádně by mu to zničilo puky na kalhotách. Klein byl Weinsteinův třetí psychoanalytik. Ten první byl jungián - navrhl mu spiritistickou tabulku. Předtím chodil na "skupináč", ale když na něj přišla řada, aby něco řekl, zamotala se mu hlava a dokázal jen odříkat jména všech planet. Jeho problém byly ženy, a on to věděl. Byl impotentní s každou vysokoškolačkou, která měla výsledky lepší než chvalitebné. Nejlépe se cítil s absolventkami sekretářských kurzů, ovšem jakmile dotyčná žena vyťukala šedesát slov za minutu, zpanikařil a nedokázal podat žádný výkon.

Weinstein zazvonil u Harriet. Náhle stála před ním. Aj ta krajta tygrovitá, jako obvykle, pomyslel si Weinstein. Byl to jejich soukromý vtípek, kterému ani jeden z nich nerozuměl.

"Nazdar, Harriet," řekl.

"Ach Ikeu," pravila Harriet. "Nechovej se kruci tak pokrytecky."

Měla pravdu. Říci něco tak netaktního. Nenáviděl se za to.

"Co děti, Harriet?"

"Nikdy jsme žádné neměli."

"Tak proto mi připadalo, že ty čtyři stovky týdně na děti jsou nějak moc."

Kousla se do rtu, Weinstein se kousl do rtu. Pak kousl do rtu ji. "Harriet," řekl. "Jsem... jsem na mizině. Vejce na burze klesají."

"Ach tak. A ta tvá šiksa ti nepomůže?"

"Pro tebe je šiksa každá, která není Židovka."

"Nemůžeme toho nechat?" Hlas měla přiškrcený výčitkou. Weinstein se zmocnilo náhlé nutkání ji políbit, anebo když ne ji, aspoň někoho jiného.

"Harriet, čím jsme to zkazili?"

"Nedokázali jsme čelit realitě."

"Za to já nemohl. Říkalas, že je na severu."

"Realita je na severu, Ikeu."

"Ne, Harriet. Tam je plané snění. Realita je na západě. Na východě jsou falešné naděje a na jihu je tuším Louisiana." Ještě stále jej dokázala vzrušit. Sáhl po ní, ale uhnula a on strčil ruku do kysané smetany.

"Proto jsi spala se svým psychoanalytikem?" vysoukal ze sebe. Tvář měl zruzněnou zuřivostí. Bylo mu na omdlení, jen si nemohl vzpomenout, jak se správně padá.

"To byla terapie," pravila chladně. "Podle Freuda je sex královská cesta k nevědomí."

"Freud říkal, že sny jsou cesta k nevědomí."

"Sex nebo sny - nebuď hnidopich!"

"Sbohem, Harriet."

Bylo to k ničemu. Rien a dire, rien a faire. Weinstein odešel a vydal se pěšky na Union Square. Náhle mu vytryskly horké slzy, jakoby z protržené přehrady. Po léta potlačované slzy, horké a slané, se řinuly v nezadržitelné vlně citu. Potíž byla v tom, že mu tekly z uší. Tak se na to podívejme, pomyslel si, ani neumím pořádně brečet. Utřel si ucho papírovým kapesníkem a šel domů.

To byly časy
(Orální memoáry)

Následující ukázky jsou z chystaných pamětí Flo Guinnessové. Bouchačka Flo, jak jí říkali přátelé (a říkali jí tak i mnozí nepřátelé, hlavně proto, že to tak bylo jednodušší), byla určitě tou nejbarvitější figurkou mezi majiteli barů zakázaných v době prohibice. V rozhovorech natočených na magnetofon se projevuje jako žena s nezkroutnou chutí k životu i jako zklamaná umělkyně, která se musela vzdát celoživotní touhy stát se koncertní houslistkou, když si uvědomila, že by to znamenalo chodit do houslí. Bouchačka Flo poprvé hovoří k veřejnosti vlastními slovy.

Ze začátku jsem tancovala pro Neda Smalla v chicagském klubu Diamant. Ned byl mazaný kšeftman a všechny prachy si vydělal takzvaným "kradením", jak se tomu dnes říká. Ovšem tenkrát byla jiná doba. Řeknu vám, že Ned měl šarmu na rozdávání - to se dnes nevidí. Byl proslulý tím, že každému, kdo s ním nesouhlasil, přerazil obě nohy. A že to, vážení, uměl. Ten se napřerážel noh! Řekla bych v průměru tak patnáct šestnáct nohou týdně. Ale ke mně byl Ned milej, asi že jsem mu vždycky na rovinu vyklopila, co si o něm myslím. "Nede," povídám mu jednou u večere, "ty jseš misantropickéj hochštapler s morálkou potulného kocoura." Zasmál se tomu, ale ještě ten večer jsem zahlídla, jak hledá ve slovníku, co je to "tropickej". Zkrátka, jak už víte, tancovala jsem v tom Nedově podniku. A byla jsem jeho nejlepší tanečnice, aby bylo jasno, ba přímo dramatická umělkyně. Ostatní holky jen hopsaly, ale já vždycky odtancovala nějakou story. Jako že Venuše vylézá z té své koupele, akorát že vyleze na rohu Broadwaye a 42. ulice, načež hned vyrazí do města, tancuje až do rána po nočních klubech, a pak ji klepne pepka, takže přestane ovládat lícní svaly na levý tváři. Lidi, to byl doják. Taky že si mě všichni považovali.

Jednou mě Ned zavolá k sobě do kanclu a povídá: "Flo." (Vždycky mi tak říkal, leda že jsem ho pořádně nakrkla. To mi pak říkal "Alberte Schneidermane". Neměla jsem tucha proč. Srdce je holt nevyzpytatelný.) Takže Ned spustí: "Flo, chci, aby sis mě vzala." Teda já z toho byla paf. Rozbrečela jsem se jako mimino. "Myslím to vážně, Flo," povídá Ned. "Hluboce tě miluju. Neříká se mi to snadno, ale chci, abys byla matkou mých dětí. A jestli ne, zpřerážím ti obě nohy." Dva dny po tom, na minutu přesně, jsme do toho s Nedom praštili. Tři dny po tom Neda rozstříleli mafíáni, poněvadž Al Caponovi vysypal na klobouk rozinky.

A já byla samozřejmě v balíku. Nejdřív jsem mámě a tátovi koupila farmu, o který pořád básnili. Tvrdili sice, že o žádný farmě nemluvili a že by radši auták a kožichy, ale zkusili to. Venkovskej život se jim zalíbil, i když do táty uhodil v kukuřici blesk, a když se ho pak ptali, jak se jmenuje, tak šest let říkal jen slovo "šnuptychl". A já byla za čtvrt roku švorc. Špatně jsem investovala. Na radu přátel jsem sponzorovala velrybářskou výpravu do vnitrozemí Ameriky.

Tancovala jsem pro Čahouna Eda Wheelera, kterej páčil načerno tak silnou kořalku, že se dala cucat leda skrz plynovou masku. Ed mi platil tři stovky týdně za deset vystoupení, což byly tenkrát velký prachy. Hergot, vždyť já si s tuzéry přišla na víc než prezident Hoover, a ten měl dvanáct vystoupení. Já měla své číslo v devět a jedenáct, Hoover v deset a ve dvě. Prezident to byl dobrej, ale furt dřepěl v šatně a pobrukoval si. Drásal mi tím nervy. Pak mě jednou viděl majitel klubu Apex a nabídnul mi pět stovek týdně, ať tancuju u něj. Vybalila jsem to na Čahouna Eda: "Ede, Bill Hallorhan z Apexu mi dá pět stovek." "Flo," řekne na to Ed, "jestli ti dá pět stovek, nebudu ti stát v cestě." Potřásli jsme si rukama a já šla s tou dobrou zprávou za Billem Hallorhanem, ale Edovi kámoši tam dorazili dřív, takže když jsem uviděla Billa Hallorhana, vidím, že jeho tělesnej stav se nějak změnil a že je z něj jen takovej tenkej hlásek, kterej vychází z krabice od doutníků. Povídal, že nechá show byznysu, odjede z Chicaga a usadí se někde blíž u rovníku. Tak jsem dál tancovala pro Čahouna Eda Wheelera, až ten jeho podnik koupili Caponovi lidi. Říkám "koupili", ale bylo to tak, milánkové, že mu Al "Zjizvená tvář" nabídnul pěknou sumičku, jenže Wheeler ji odmítnul. Pak si zašel na biftek, a jak tak obědvá, najednou mu začala hořet hlava. Nikdo nevěděl proč.

Ten podnik U Tří diblíků jsem koupila za naspořený finance a hned z něj byl vyhledávaný lokál. Chodili tam samý slavný lidi a velký zvířata: Babe Ruth, Jack Dempsey, Jolson, Man o'War. Man o'War tam naklusal každej večer. Panečku, ten kůň ale nasával! Taky pamatuju, jak Babe Ruth se jednou zakoukal do Kelly Swainový, jedny naší hopsandy. Byl do ní tak zblázněnej, že zapomněl na baseball a dvakrát se celej natřel tukem v domnění, že je slavněj plavec a poplave přes La Manche. "Flo," povídá mi, "zabouchnul jsem se do té zrzky Kelly Swainový. Jenže ona nenávidí sport. Zalhal jsem jí, že přednáším o Wittgensteinovi, ale mám dojem, že něco tuší." "Dokážeš žít bez ní, Babe?" zeptala jsem se.

"Ne, Flo. A vůbec se nesoustředím. Včera jsem čtyřikrát skvěle zahrál a oběhl jsem dvě mety, jenže je leden a nehraje se. Stalo se to v hotelovém pokoji. Pomůžeš mi?"

Slíbila jsem mu, že s Kelly promluví, a druhý den jsem zašla do Golden Sitzfleisch, kde Kelly vystupovala. Povídám jí: "Kelly, Bambino se do tebe zabouchnul. Ví, že jseš na kulturu, a když prej s ním budeš chodit, nechá baseballu a dá se na balet k Martě Grahamovy."

Kelly ani nemrkla a povídá: "Vyříd' tomu řízkovi, že jsem se sem netáhla až z Chippewa Falls, abych skončila s nějakým

obtloustlým baseballovým hráčem. Mám jiná plány." Za dva roky si vzala lorda Osgooda Wellingtona Tuttlea. Její manžel se vzdal postu velvyslance a začal hrát za Tygry. Říkali mu Skokan Joe Tuttle. Zlomil rekord jako chytač, kterej to během směny nejvíckrát schytl míčkem do hlavy.

Hazard? Tak abyste věděli, byla jsem u toho, když Řek Nick dostal svou přezdívku. Jeden nevalnej hazardní hráč si nechal říkat Řek Jake. Nick mi zavola a povídá: "Flo, já bych chtěl, aby mi říkali Řek." Já na to: "Nezlob se, Nicku, ty Řek nejseš. A podle zákona o hazardních hrách tady v New Yorku to máš zakázaný." Nick povídá: "Já vím, Flo, ale naši si vždycky přáli, aby mi lidi říkali Řek. Nemůžeš mi s Jakem domluvit oběd?" Řekla jsem: "To jo, ale jestli se domákně, o co jde, tak nepřijde." A Nick řekl: "Zkus to, Flo. Pro mě by to hodně znamenalo."

A tak se ti dva sešli v Montyho McDonaldu, kam nesměly ženské, ale já tam mohla, poněvadž Monty byl skvělej kámoš a neviděl ve mně ani chlapa, ani ženskou, ale jak sám říkal "nedefinovatelnou protoplazmu". Objednali jsme si žebírka, Montyho specialitu. Uměl je udělat tak, že chutnaly jako lidský prsty. Nakonec to Nick vybalil: "Jakeu, chtěl bych, aby mi lidi říkali Řek." Jake zblednul a povídá: "Hele, Nicku, jestli jsi mě sem tahal kvůli tomuhle..." No řeknu vám, nebyla to pěkná situace. Stáli proti sobě jako v ringu. Pak Nick řekl: "Tak víš co? Vyšší bere. Kdo vyhraje, bude Řek." "A co když vyhraju já?" zeptal se Jake. "Já už Řek jsem."

"Jestli vyhraješ, projdeš si telefonní seznam a vybereš si jméno podle libosti. Jaké bude tvé ctěné přání."

"Fakticky?"

"Flo nám to dosvědčí."

To napětí v místnosti bylo úplně hmatatelný. Přinesli karty a šli na to. Nickovi vyšel svršek a Jakeovi se třásla ruka. A pak si vytáhnul eso! Všichni zajasali a Jake si prošel telefonní seznam a vybral si jméno Grover Lembeck. Všichni se radovali a od toho dne k Montymu směly i ženy, pokud uměly číst hieroglyfy.

Vzpomínám si, jak jednou ve Winter Garden hráli výpravnu hudební revue Někdo to rád z mikrovlnky. Hlavní roli dostal Jolson, ale vzdal to, protože po něm chtěli, aby zpíval píseň Kaše pro dva, a tu on nemohl vystát. Zpívalo se v ní "Když vyletíš z kůže, láska ti pomůže". No nakonec ji zpíval jeden neznámý mladíček, Felix Brompton, kterého za čas sebrali v hotelovém pokoji s dvoucentákovou vystřiženou figurkou Helen Morganový. Noviny to rozmázly. Jednou zase Jolson a Eddie Cantor dorazili ke Třem diblíkům a Jolson povídá: "Flo, George Raft tady prý minulý týden stepoval." A já na to: "Ne, Ale. George tu v životě nebyl." A si vede svou: "Když jsi ho nechala stepovat, já chci zpívat." Říkám mu: "Nebyl tady, Ale." A Al zase: "Doprovázel ho někdo na piano?" Řekla jsem: "Ale, jestli mi tady zahraješ jedinou notu, osobně tě vyhodím." A v tu ránu Jolie klesnul na koleno a spustil "Toot-Toot Tootsie". Zatímco zpíval, prodala jsem podnik, a než dozpíval, už tam místo baru byla prádelna a majitelem byl pan Ping Ho. Jolson se z toho nikdy nevzpamatoval a neodpusťl mi to. Cestou ven zakopl a ranec košil.

O původu slangu

Kolik z vás se zamyslelo nad tím, kde se vzaly některé slangové výrazy? Například "nést kůži na trh" nebo "vzít roha". Ani já o tom nepřemýšlel. A přesto jsem pro ty z vás, které takové věci zajímají, připravil stručnou příručku, vysvětlující některé z těch zajímavějších zdrojů.

Čas mi bohužel nedovolil prostudovat žádné existující dílo, pojednávající o tomto námětu, a tak jsem byl nucen buď získat informace od přátel, anebo vyplnit některé mezery použitím vlastního zdravého rozumu.

Podívejme se například na výraz "dávat si do nosu". Za vlády Ludvíka Zavalitého kulinární umění ve Francii vzkvétalo v míře jinde nevídané. Francouzský monarcha byl tak otlý, že jej na trůn museli spouštět rumpálem a na sedadlo rvát velikou špachtli. Typická večeře (dle DeRocheta) sestávala z tenounké palačinky jako předkrmu, petržele, vola a vanilkového pudinku. Strava se u dvora stala obsesí a o jiném námětu se pod trestem smrti hovořit nesmělo. Příslušníci dekadentní aristokracie konzumovali neuvěřitelná jídla, a dokonce se jako potraviny i strojili. V DeRochetovi se dočítáme, že M. Monsant se dostavil na korunovaci jako párek, zatímco Étienne Tisserant získal papežský dispens, aby mohl pojmout za choť svou oblíbenou tresku. Moučníky byly čím dál tím rafinovanější a dorty byly větší a větší, až se ministr spravedlnosti udusil při pokusu sníst šlehačkový dort Jumbo, mající dva metry v průměru. O ministroví se říkalo, že si to zavinil sám, neboť si "dal šlehačku do nosu". Pozdější zjednodušený výraz "dát si do nosu" označoval nezřízené hodování, ale i ublížení na těle. Ve vyšších kruzích, kde nos byl pokládán za intimní část těla, vznikly zakrátko jemnější souznačné výrazy "dát si do kokosu" a "strkat do hlavy".

Zatímco "dát si do nosu" pochází z francouzštiny, "vzít roha" je původu anglického. "Rohování" neoznačovalo před lety v Anglii box, ale hru s kostkami a velkou tubou masti. Hráči postupně házeli kostky a pak poskakovali po místnosti, dokud nezačali krváčet. Kdo hodil sedm nebo méně, řekl slovo "žbrnc" a začal se divoce točit. Pokud hodil víc než sedm, musel dát ostatním hráčům část svého peří a rozhodčí ho "rohli". Po třech "rohnutích" byl hráč "zkrknut", čili prohlášen za morálně zbankrotovaného. Postupně se "rohování" začalo říkat všem hrám s peřím a z per se staly "rohy". "Vzít roha" znamenalo nasadit si peří a později i utéci, ačkoli není jasné, jak došlo k posunu významu. Když se dva hráči neshodli na pravidlech, říkalo se, že se "zmasili". Tento výraz pochází z renesance, kdy muž dámě, již se dvořil, hladil tvář flákem masa. Pokud se odtáhla, znamenalo to, že je zadaná. Jestliže však byla svolná, přitiskla maso k obličeji a přetáhla si je přes hlavu, znamenalo to, že si dotyčného vezme. Maso si ponechali nevěstini rodiče a nosili je jako klobouk při zvláštních příležitostech. Pokud si však manžel pořídil milenku, jeho choť mohla sňatek zrušit tím, že vyběhla s masem na náměstí a hlasitě volala: "Tvým vlastním masem tě zavrhuji. Hujajá!" Jestliže mezi manželi došlo k hádce, říkávalo se "to bylo maso".

Ze vztahu muže a ženy pochází i výmluvný a barvitý výraz "ohrnovat nos", značící pohrdání. V Persii byl dlouhý nos u ženy pokládán za znamení velké krásy. Čím byl dokonce nos delší, tím byla žena žádoucnější, ovšem do určité délky.

Pak už to bylo legrační. Když muž požádal krasavici o ruku, čekal na její rozhodnutí v pokleku a sledoval její nos. Pokud se nos nehnul a zachvělo se pouze chřípí, byl přijat. Jestliže žena nos ohrnula a začala jím nápadníka bušit do krku a ramen, milovala jiného.

Všichni víme, že když je někdo nastrojený, říkáme, že je "vyfešákován". Původ tohoto výrazu je připisován siru Oswaldu Feshuckovi, patrně nejznámějšímu elegantovi viktoriánské Anglie. Tento syn sirupového magnáta podědil milióny a promrhal je za šatstvo. Říkalo se, že svého času vlastnil tolik kapesníků, že by do nich sedm let bez přestávky mohli smrkat všichni muži, ženy a děti v Asii. Legendární byly Feshuckovy módní inovace - byl prvním mužem, který nosil rukavice na hlavě. Jelikož měl nesmírně citlivou pleť, nosil prádlo z nejemnějšího novoskotského lososa, pečlivě krájeného vybraným krejčím. Svými libertinskými postoji se zapletl do několika vyhlášených skandálů, a nakonec zažaloval vládu kvůli právu nosit klapky na uších při osahávání trpaslíka. Feshuck nakonec zemřel v Chichesteru jako zlomený člověk. Z celé garderoby mu zbyly jen chrániče kolen a sombrero.

Být označen za "vyfešákován" je tedy poklona, a takto ustrojený člověk může ostatním ve společnosti "dát na frak". Tento výraz z přelomu století vzešel ze zvyku napadat obušky ve fracích oděné hráče každého orchestru, jehož dirigent se usmíval při Berliozovi. "Dávání na frak" se brzy stalo oblíbenou večerní zábavou, lidé se na to oblékali do parádních šatů a brali s sebou hole a šutry. Tento zvyk opustili až při Fantastické symfonii na koncertě v New Yorku, kde všechny smyčce náhle přestaly hrát a následovala přestřelka s prvními deseti řadami posluchačů. Policie melu ukončila, ale až poté, co byl jeden příbuzný J. P. Morgana raněn do měkkého patra. A pak, aspoň nějaký čas, se nikdo nepokoušel někomu "dát na frak".

Pokud vám něco z toho, co vyvozují, připadá pochybné, možná přestanete číst, mávnete rukou a prohlásíte: "A šmytec!" Tento nádherný výraz se zrodil před mnoha lety v Rakousku. Kdykoli muž působící v bankovníctví ohlásil zásnuby s nějakou cirkusovou tůňou, bylo zvykem, že jej přátelé obdarovali dmychadlem a zásobou umělého ovoce na tři roky. Legenda praví, že Leovi Rothschildovi po ohláškách nedopatřením dovezli krabici s violoncellovými smyčci. Když ji otevřel a neshledal v ní tradiční dar, zvolal: "Co je toto? Kde je mé dmychadlo a ovoce? Eh? Nestojím jim za víc než šmytec?" "Šmytec" se vmžiku ujal jako humorný výraz, užívaný po hospodách nižšími vrstvami, které Rothschilda nenáviděly, neboť po učešání si nikdy nevyndal hřeben z vlasů. A "šmytec" posléze označoval situaci, ve které máme něčeho po krk.

Inu, doufám, že vás bavilo číst si o původu některých slangových výrazů a že vás to podnítl k vlastnímu pátrání. A pokud jste zapřemýšleli o výrazu zmíněném v úvodu této studie, "jít s kůží na trh", tak ten pochází ze staříckého burleskního výstupu komiků Chase a Rowea, kteří hráli dva ztěštné profesory. Bill Rowe ve fraku nesl na zádech nůši. Dave Chase, který slavil velké úspěchy se svou "nedoslýchavostí", se zeptal:

CHASE: Ach, Herr Professor. Copak vy to nesete?

ROWE: To? Já jdu s nůši na trh.

CHASE: S kuší na trh? Mein Gott!

Diváci se při takovémto dialogu přímo svíjeli a ve hvězdné slávě dvojici zabránila pouze předčasná smrt zardoušením.

Všechno, co jste možná ani nechtěli vědět o Allenových povídkách

"Profesor Leon Specimen předpokládá ve vesmíru existenci civilizace, která je pokročilejší než naše přibližně o čtvrt hodiny."

W. Allen: Hrozba létajících talířů

Roku 1985 měla civilizace českomoravská pětileté zpoždění za USA, kde poslední sbírka Allenových povídek, nazvaná Vedlejší příznaky (Side Effects), vyšla roku 1980. Stejný název nesl i výbor nakladatelství Odeon z r. 1985, do kterého překladač Michael Žantovský zahrnul i povídky z knížek Vyřídít si účty (Getting Even, 1971) a Bez peří (Without Feathers, 1975). Newyorský scénárista, režisér a herec se u nás tedy nejprve představil jako povídkář (ale už roku 1980 se aspoň mihl na plátně ve filmu Martina Ritta Na černé listině z roku 1976). Od roku 1986 se na našem divadle hraje Zahraj to znovu, Same a filmovou kariéru v našich kinech zahájil Allen roku 1988 filmy Purpurová růže z Káhiry a Hana a její sestry. Roku 1990 vydal Český filmový ústav monografii M. Žantovského Woody Allen.

Povídky psal Allen v letech 1966-1980. Většina z nich vyšla v časopise The New Yorker, včetně té první, Korespondence Gossage-Vardebedian. Za mnohé vděčíme Allenově půlročnímu pobytu v Londýně v roce 1966 při natáčení filmu Kasino Royale, ve kterém si zahrál synovce Jamese Bonda. "Byl to naprosto slabomyslný podnik," vzpomíná Woody Allen, který trávil čas psaním a u karet. Povídky ze sbírky Bez peří jsou z let 1972-1975, kdy Allen natočil filmy Všechno, co jste kdy chtěli vědět o sexu (ale báli jste se zeptat), Spáček a Lásky a smrt.

Nejoblíbenějšími Allenovými humoristy jsou Robert Benchley a S. J. Perelman, jeden ze scénaristů bratrů Marxových. Od obou povídkářů převzal zálibu v mystifikaci i bizarních jménech postav a míst. Váží si také fejetonisty Arta Buchwalda a spisovatele Saula Bellowa. A lituje, že nenapsal žádný z velkých ruských románů (zato natočil velký ruský americký film Lásky a smrt, příhody Borise Grušenka za napoleonských válek). Od filmu Vzpomínky na Hvězdný prach (1980) píše zatím Allen jen scénáře.

"V Novém světě vznikne místo jménem Kalifornie a člověk jménem Woody Allen se proslaví." (Nepotřebuje

vysvětlení.)

W. Allen: Zamyšlení nad parapsychickými jevy

Nezbývá než zamyslet se nad tvůrčími postupy člověka, jehož prostou uměleckou ambicí je "ukout v kovárně své duše dosud nestvořené svědomí lidského rodu. A pak zjistit, jestli by se dalo vyrábět z plastiku a ve velkém." Jaká je Allenova technika psaní a myšlenkové roviny, ze kterých vychází? Eric Lax, solidní autor dvou Allenových životopisů, tvrdí, že Allen se pohybuje především v rovině horizontální. Píše většinou vleže na posteli. Na psaní používá tužku a blok barvy bílé nebo žluté. Allenovský badatel Stig Björkman v rozhovorech s mistrem zaznamenal, že své poznámky Allen přepisuje na německém stroji Olympia, který vlastní od šestnácti let. "Vypadá jako tank," dodává obdivně jeho majitel. Inspiraci hledá Woody Allen ve sprše, obvykle po dobu třiceti minut. Někdy předtím pojí anglický typ buchty (tzv. muffin). Poté se tvůrce, známý svou neochvějnou sebekázní, odebírá opět na postel. Právě touto metodou vysvětlují odborníci nenapodobitelnost Allenova humoru. Všichni imitátoři zatím v Allenově tvůrčí poloze usnuli.

Dana Hábová

Ediční poznámka

Originální názvy povídek: Selections from the Allen Notebooks, Examining Psychic Phenomena, A Guide to Some of the Lesser Ballets, The Scrolls, Lovborg's Women Considered, The Whore of Mensa, The Early Essays, A Brief, Yet Helpful, Guide to Civil Disobedience, Match Wits with Inspector Ford, The Irish Genius, Fabulous Tales and Mythical Beasts, But Soft... Real Soft, If the Impressionists Had Been Dentists, No Kaddish for Weinstein, Fine Times: An Oral Memory, Slang Origin.

Povídky označené závorkou (D. H.) přeložila Dana Hábová a vycházejí poprvé, povídky se závorkou (M. Ž.) přeložil Michael Žantovský a je to jejich druhé vydání.

KONEC